

پښک ملت

مسعود رښتین

پښک ملت

لیکوال: مسعود رښتین

مسعود رښتین، د حاجي نجيب الله زوی، په کال (۱۳۷۸) کې د زابل څخه مخ پر ختیځ غزني ته خپرمه شاجوی ولسوالي کې زېږېدلی دی. د نوموړي پلرني کلي عظمت دی او ابتداپه زده کړې يې هلته د کلي له امام څخه ترلاسه کړي، چې د وخت په تېرېدو سره شاجوی ته په کوچ سره له بابا هوتک عالي لېسې څخه په کال (۱۳۹۶) کې فراغت ترلاسه کړ او سمدلاسه يې کندهار ولايت ته د کندهار فرصت مرکز د مسولیت سره سره له ملالی د لوړو زده کړو موسسې څخه د حقوقو او سیاسي علومو په برخه کې د فراغت سند ترلاسه کړ.

نوموړي ددې ترڅنګ د مشهوره داخلی او نړیوالو رسنیو سره په مختلفو برخو کې د خبر لیکني، راپور او محلي ژورنالست په توګه دنده مخته وړي. هغه همدا راز د علمي سکټور د ودې او پراختیا په برخه کې علمي رسالنس په مفکوره یو غوره تغیر راوستی دی.

رښتین د وطنپالنې او علم رسونې سکټور خورا موثره او با ارزښته ساتلی دی، چې د وطن تر ټولو ارزښتناکې برخې په توګه يې پاللی دی.

Ketabton.com

رنگ ملت 2

رنگ ملت

لیکوال: مسعود رشتین

د کتاب د محتوا په ارتباط:

دا مالومه خبره ده چې په پښتو ادب کي نوي قالبونه داخل سوي دي او تر ډیره د ازادې منظومې، نظم او غزل خو برخي يادولای سو، د همدې په تړاو ما هم ددې کتاب په منځپانگه کي داسي اپنډيکسونه ځای کړي دي، چې د ناول له چوکاټه ځان باسي، هغه که هري برخې ته ځان داخلوي خو هغه د ليکوال خبره هميشه له درده زگيروي څيڅي، ما هم تر ډیره بريده د زړه او ددې ټولنې د رسم او رواج څخه راپيدا شوی درد په ځينو برخو کي انځور کړی دی.

مالومه خبره ده غبرگونونه به ولري، خو له ځان سره يو په زړه پروي پېغام هم لري او دا پېغام د ټولنې د سمون، ناسمو رواجونو ماتيدو او د يويشتم قرن د انسان غوندي ژوند کولو په لور مي ټولنه رهبري کړې ده، زه به حتما نيمگړتياوي لرم، خو دا هم ومنی چې د ملت او ټولنې له درده ځورېږم چې هغه ترسيم او انځور ته بې اختياره څو کرښې ستاسو درانه حضور ته وړاندي کړي، هيله ده چې د پند اخیستلو په مانا بې ولولئ.

رنگ ملت 4

ستاسو رښتین.

په ښار کې په پښو روان وم پر یو سپینږیری مې سترگې ولگیدې چې
رنگ یې بلکل د عمرونو خوړلې انسان ته ورته وو خو په عمر دومره
زور نه وو، زما هسې هم له وړو او زړو سره ډیر زړه لگیدې هوا گرمه
وه د کندهار گرمي وه تابه فکر کاوی چې د ټولې نړۍ گرمي همدلته
په کډه راغلې ما هم له موقع څخه استفاده وکړه د یو شناخته په حیث
مې سلام او روغې ورسره وکړ خو سپینږیری همداسې سره و
وښوریدی پوه سوم چې د خبرو علاقه نه لري، له جېب څخه یې د
نسوارو ښه پخوانی دېلی را وکېښ ښه سات یې ورته کتل وروسته
یې نسوار ترې وکړ او څنگ یې ووهی، ما بیا هڅه وکړه چې پر خبرو
یې راولم لکه د نوې ناوې چې خبرې په ناز او نخرو کوي.
پوښتنه مې وکړه کا کا څنگه یې؟ وږی یا تږی خوبه نه یې؟

رنگ ملت 5

- يه کاکا ددې دنيا به څه تنده او لوږه وي الله ج مو دي د ذنکدن له
تندي وساتي.

له خبرو يې اندازه راکړه چې مسافر دی ځکه د خبرو انداز يې د زابل
او غزني د خلکو په څير وو نو مي له موقع استفاده وکړه کاکا د زابل
يې او که د غزني؟

-ته څه پوه سوي چې د زابل يم؟

کاکاخو له خبرو دي پوه سوم زه هم د زابل يم خو کلونه وړاندي د
مهاجرت په شپو او ورځو کي راغلي يو همدلته ژوند کوو.

-بس بدمرغه وطن مو دی چې هرڅوک راسي مور پر سر سر ټکوي،
ددنيا ټول انقلابونه زمونږ پر سر راغلي هر بدمرغه د خپل زرو ازمايلو
په موخه همدلته راغلي، زه هم د صحرايې او بنايي ترمنځ توپيرونو او
چلندونو زور کړم.

د کاکا خبرو خوندي راکړ خو ډير ستړی بنسکاریده هوا هم پر گرمیدو وه
لږ بيخي اوبه مي ورته راوړي د بوتل سر مي ورخلاس کړ کاکا يو
غوږپ تري وکړ سر يې بيرته پر وتړی.

ما پوښتنه تري وکړه: کاکا له ژوند څخه ولي دومره گيلمند يې؟

رنگ ملت 6

-ولي به نسیم گیلمند! زما توره زیره سپینه سوه او سپینه زیره هم دادی
پر ختلو ده لا هم زموږ حالت نه دی بدل سوی، موږ په یوه جغرافیه کې
اوسو خو لاهو هم د ژوند سطحې اسمان او ځمکه توپیر لري، د ښار او
صحرا خلک یو له بل څخه ځانونه بیګانه ګڼې، په ښارو کې دا د اوس
زمانې څه ورته وایې رواشنفکران که څه بلاوي دي دوی ځانونه په
افراط کې لیوني کړي او د صحرا خلکو په تفریط کې خپل ژوند په
دوزخ بدل کړی.

کا کا څنګه افراط او تفریط؟

-ته نو اوس راسه دی له ما پوښتنه کوي.

یا یا کا کا زما سره نه سو په خلاص چې دا څنګه لغاتونه دي؟

بانډار مو ښه گرم وو خو وخت هم انتظار نه کوی، بانډار مې بس کړ
ماول کا کا شپه دي زما سره ده ښه مجلس به هم وکړ، بغیر له پنج او
پریس یې راسره ومنله او روان سو، ټکسي ته وختلو د کور پر طرف
مو حرکت وکړ.

رنگ ملت 7

په موټر کي ناست وو د ولايت مقام سره پر عيدگاه دروازه پورته ختلو
خو فقيرانو د موټر پر بنښنو لاسونه د خيرات لپاره ونيول کاکا اوف
کړل:

همدا ستاسو د ښار ژوند دی په ولايت کي د ناستو کسانو ژوند او د
همدې فقيرانو ژوند سره پرتله کړه، ما په صحرا کي هيڅ داسي فقيران
نه دي ليدلي داټول د نسمارانو له برکته همدا حالت دی.
حيران سوم ومي پوښتل کاکا نسماران بيا څوک دي؟
همدې وخت کي ټکسي يو بل لاروي ته و دريډه هغه هم را وختی
موټر حرکت وکړ.
کاکا وويل:

نسماران همدا دي سي ديمور حق يې خوړلی، نسونه يې دومره غټ
کړي چې نه ديتا حق گوري نه ديما مازي يې پکي جايوي، ددوی مانې
او قسرونه ديمور په وينو جوړسوي، په ښار کي هر فقير له مورهِ فقير
نه دی پيداسوی، د چا حق خوړل سوی، د چا ځمکه غصب سوي، پر چا
زورواکي اوښتي او له چا ټوپکدارو غلو هرڅه وړي دي، ذکاتونه
خلک نه ويشي، يا هم د مسجد ملا په ذکات دروي، خيراتونه خلک نه

رنگ ملت 8

کوي، همدا فقيران بيرته مجبوره سي د خپلو خولو او وینو په قیمت وداني سوي مانی. ته د خیرات لپاره لاسونه جگوي او په پښو کي يې سر ږدي، دوی غلا ته مجبور يږي غلا کوي، ملي امنیت ته گواښ پېښوي، مهاجرت کوي بیا نو دیمور هیواد کي بشري قوه کميږي همدا ټول د نابرابری دیلاسه.

گڼه گونه زیاته وه د سړک پر چمپ یوه ماشومه نجلۍ د خیرات ټولولو لپاره ولاړه وه پر سر يې له گرمي څخه اوبه شیندلې زمور موټر ترې تیر سو کاکا ته بیا غوصه ورغله.

ایه نو ویني، دا د چا له لاسه، نسوار يې تو کر بنیښه يې پورته کړه، ويې ویل: د همدې ماشومي پلار به یا په غریبې کي مړسوی وي یا په نظام کي خو زمور حکومت دومره هیرجن دی سي میړه مړ که مړانه يې هم مړه کوي، بیا دوی ته فرق نه ورکوي چې زما د همسنگره د کورنۍ به څه حالت وي؟ هغوی به د خورلو او اوسیدلو څه لري او که نه.

موټر بریک وواهه زمور ځای راوړسیده کاکا ته مي وویل راځه چې ځای مو راوړسیده کاکا هم را شوه سو او د کور په لور مو حرکت وکړ تر کوره مو هیڅ خبره ونه کړه همدا وخت د مازدیگر لمانځه مهال وو معمان خانې ته راغلو اودسونه مو وکړل جماعت ته د لمانځه لپاره

رنگ ملت 9

ولاړو تر لمانځه وروسته سمدستي د معمان خانې په لوري راغلو.
کاکا ته مې تور چای راوړ ترڅو آرام وکړي او د شپې راته کیسې
وکړي کاکا مې آرام ته پرېښود زه د کور د کارونو لپاره دباندې
راووتم.

د صحرايې سیمو کیسې

مانبام راغلم معمان خانې ته را ننوتم کاکا سرلگولی وو نسوار یې
کړې وو چې پر ما یې سترگې ولگیدي سر یې راپورته کړ نسوار یې تو
کړ ویل ښه سو چې راغلې پر زړه مې ډیرې خبرې دي همدې گېلو
راڅخه سپینزیری جوړ کړی هر وخت به مې کوشش کاوه سي له
یوکس سره دي زړه خواله وکړم خو الله ج ته راباندې برابر کړي.
زما یې هم خبرو ته ډیره تلوسه وه وقفه مې ونه کړه ماوول کاکا د ښار
د خلکو ځیني ستونزې خو دي بیان کړي په صحرا کي څه حالت دی د
هغه ځای کیسې راته وکه.

د صحرا به نو څه کیسې وي هلته هم خلک په هغه زمانه کي زوند
کوي سي وای نړۍ دي غوا یې پر ښکر ولاړه ده که یې سر و ښوروی
نړۍ چپه کیږي، د صحرا د خلکو به هم له کومي ناروا درته و رغیږم،

رنگ ملت 10

هلته اوس هم خلک په بدو کي نجوني ورکوي.

څنگه په بدو کي؟

ته لا په دي شيانو نه پوهيږي هلته سي ورور يا پلار قتل وکړي په جوړجاړي کي يې د کورنۍ څخه يوه بنځه ورکوي بيا جوړه سره کوي. تعجب يورم کاکا نو دا خو په اسلام کي نسته دا څنگه مسلماني ده چې گنا ورور وکړي او سزا يې خور ته ورکول کيږي، ځکه الله ج فرمايلي دي چې هيڅوک د بل چا د بار پورته کولو مسؤل نه دي هرڅوک بايد خپل بار په خپله پورته کړي.

يې سر مه پسي گرزوه نو دا خو يې اوله نده ټول وخت يې په همدي کي راتير سو، پر ځمکو ددوی جگړې وي، پر ملايې ددوی جگړې وي، پر بوټو ددوی جگړې وي، ملايې يې په زکات ورکړي وي.

کاکانو زکات خو بغير له عوض څخه د خپل مال صدقه ده چې بايد غريبانو ته ورکړل سي که په زکات کي عوض موجود سو نو بيا کله فرض پر ځای کيږي؟

کاکا د چايو گېلاس ورپورته کړ يو غورپ يې ترې کش کړ، پلمېټ يې نوی کړ سر يې بالنېت ولگوی.

خو دا اوس هلته رواج سوی ده، د پښتنو رواجونه پښتنو تر هرڅه لوړ

رنگ ملت 11

کړي دي، ځکه دی وايې چې هغه کوو څه چې مو پلار او نیکه کول. نو کاکا که یې پلار او نیکه پر غلطه لار روان وو بیا هم دوی پر هغه لار ځي؟

نور یې په سمه او غلطه دوی سر نه خوږوي.

کاکا خو کله چې نبي ع ص د اسلام مبارک دین راوړ نو دده خپل سکه اکا ابی لهب ځکه تر پایه پر خپل شرک پاته سو چې ویل به یې زه د خپل پلار او نیکه پردین ځم حال دا چې د پلار او د نیکه دین یې اصلاً روانه وو، بس زموږ خلکو ته همدا لویه خبر ورپاتي ده چې بس پلار و نیکه مو کول.

په صحرايې سیمو کې پلرونه په خپلو اولادونو چندان تعلیم نه کوي، دوی یې د ځمکو په کارو مصروفه کړي، ځکه پلرونه یې وایي سي تعلیم گټه نه کوي او که تعلیم وکړي پیسې نه سي په گټلای هغه یې کله اولادونه نورو ملکونو ته ولاړسي کله په کلي کې ورڅخه سم دم نشه یې جوړسي.

نو کاکا دوی اوس هم تعلیم د پیسو لپاره کوي که پیسې نه وي دوی په خپلو اولادونو تعلیم نه کوي؟

یا یا یا.

رنگ ملت 12

تعلیم پیسو ته رسیدو لار نه بلکې خپل رب ج ته د رسیدو او د هغه د پیژندلو او ځان تسلیمولو لار ده.

جاهل ملت نه د هیواد په گټه دی او نه د ځان، ملت باید لوستی وي، نالوستی ملت پر نشت حساب دی او د هیواد لپاره تدریجي مرگ دی. ماشوم راغلي د لاسو پریمینځلو بزغ یې وکړ ډوډی هم راغله فکر مي وکړ چې کاکا به پر ارامه ډوډی و خوري هسي مو هم ټوله شپه سره مخه ده، ډوډی مو پیل کړه پر ډوډی کاکا له ماشومانو سره لږ خبري وکړي نور یې پام خپلې کاسي ته کړ.

ډوډی و خورل سوه، کاکا هم لکه ډاکتر چې دوا پر ډکه خوا ورلیکلې وي، سمدلاسه یې د نسواري بوتل ته لاس کړ ماهرک ته وویل چې چای ژر درسره راوړه فکر مي کاوه چې بانډار باید سوړ نه سي.

ابنه دا افغانان هم...!

کاکا هم په خپلو زړو غاښو کي غاښ لرگی وهی، پر غالی یې واړه د ډوډی پاتي شوني په خپلو زړو گوتو ټولو یو اوبل خوا یې کتل. وروسته یې بزغ وکړ: ابنه دا افغانان هم...

تعجب ورته یورم اه کاکا څنگه...؟

هو هو.

دوی همیشه پر خپل سر بل سوي اور ته لرگې ور اچوي او ښه یې گرموي، پر مور هره غمیزه زمور له ځانغوښتنو راځي، ته لا ماشوم یې د انگریزانو له وخته هغه کوفار سي راغلي وو دیمور وطن ته.

هو هو کاکا په تاریخ کي مي لوستي دي، ترې خبر یم.

له هغو راځه تر ارمیکایانو (امریکایان) هرڅه زمور د خپلو له لاسه.

کاکا نو څنگه دا هرڅه مور په خپله کړي دي، خو امریکایان راغلل،

انگریزان راغلل، روسان راغلل ټول په زور راغلل.

کاکا نسوار تو کړ، پر ږیره یې خپل ږیره لاسونه راتیر کړل ویې ویل:

اول ځل شاشجاع انگریزان نه راوستل د خپل قدرت دي ساتلو لپاره؟

روسان خلقیانو د خپلو قدرت د ساتلو لپاره همدلته و نه ساتل؟

امریکایانو څو دوه تابعیتو والا پر مور و نه تپل؟

چپ سوم، تر ږیره د کاکا خبري پرځای وي، ما هم په دقیقو تاریخو کي

لوستلي وو.

چای یې راوړي کاکا ته مي تور چای ور واچوی، تر کپلاس مخکي

یې یو پلمپت خولې ته واچوی د کوتې څلور و کونجو ته یې وکتل.

رنگ ملت 14

ما ورغبرگه کره کا کا خو افغانانو هم جهاد وکړ، روسان، انگریزان او امریکایان یې ټول مات کړل.

کا کا: دیغم مات دي سي مور دوی مات کړل، له انگریزانو سره جهاد ښه وو هغه وخت هم د لویو قومونو ترمنځ د واک پر سر جگړې وي، خو د روسانو په وخت کي جهاد نه وو تجارت وو، مشرانو یې د امریکایانو پیسې د پاکستان په لاس ترلاسه کولې او کشری طبقې یې پر عقیده جهاد کاوه مشران یې ټول غله وو، هغه ځوانان چې تازه به یې بریتونه راغلي وو او یا به یې د بریرې نرم ختونه پرمخ راغلي وو هغوی د اسلام او خپلواکۍ پر عقیده جهاد وکړ، مشران یې هلکه ته ترمانښه په نوم او هغه بل چیخی ورته وایې تخلص تخلص! په ټولو یې پیژنئ هغوی هر یوه د پیسو بوجی، غلاکولې، یوبل یوه یې مرمی او هوانونه غلاکول ټول همداسي درواخله.

ماول کا کا چای سپرېري چای درواخله.

کا کا: نه سپرېري تر چایو دا دیما او دیتا مجلس ډیر گرم دی.

نو کا کا ددي ټول سبب څه وو؟ ولي مور افغانان په ځانو نه پوهیږو؟

کا کا: ددې لپاره چې د یوې ناروغي درملنه وشي، اړینه ده چې د هغې

رنگ ملت 15

ناروغي سمه څېړنه وشي، علتونه يې معلوم شي او وروسته يې درملنه وسي.

د افغانانو غميزه، لکه چې تاريخي شواهد يې را زده کوي، تل د کورنيو بې اتفاقيو او له بهر څخه د پراختيا غوښتونکي هيوادونو د تيرو لاس وهنو او توطيو په واسطه پر مور تپل شوې ده، کورنيو بې اتفاقيو په تيره بيا د قدرت مدعيانو ترمنځ اخ او ډب، ځواکمن افغان دولتونه له کمزور تيا سره مخامخ کړي دي. داسي هم شويدي چې د خپل افغان ورور د زورولو او وژلو لپاره يې د بهرنيانو سره لاس يو کړی او هم يې خپلواکه هيوادو ته زيان رسولی ده او هم د نورو غړوندي په خپله غاړه کي اچولي دي.

نو ځکه وایم چې تل د افغانانو په غميزه کي بهرنيو دښمنانو د افغانانو په منځ کي د کمزور، په شخصي گټو مینو، ځان غوښتونکو کسانو او کړيو څخه د خپلو استعاري پلانونو د پلي کيدو لپاره گټه اخیستې ده، همدارنگه استعاري ځواکونو د خپلو اجنتانو څخه د قوم، ژبې او مذهب په نومونو د افغانانو د بې اتفاقی لپاره کار اخیستی او د افغانانو مقاومت يې کمزوری کړی ده. بهرنيو استعماري ځواکونو تل

رنگ ملت 16

د هغو افغانانو له بې اتفاقی، څخه گټه اخیستې ده، چې د قدرت تېري او لیونې دي.

کاکا چای وړ واخیستې ومي غوښتل یو گړی یې ارام پرېږدم وروسته به ورسره پر نورو موضوعاتو هم خبرې وکړم.

زموږ مسؤلیت څه دی؟

نو کاکا اوس موږ څه باید وکړو چې له دې پرديو خلکو خلاص سو، کاکاوویل: په اوس وخت کي اړتیا ده چې د شته امنیت ساتنه وکړو، بد امنی ته لار هواره نه کړو، له ستونزو سره مبارزه وکړو، پرديو ته د راتک زمينه مساعده نه کړو، بغاوت، شرارت او مقاومت ټول د یوه خړه غوږونه دي، موږ بیا باید نه د ازادۍ او نه د هم د خرمستۍ په جگړه کي گډون وکړو او نه هم ورته چک چکې وکړو، د اوسني حالت د ښه کیدو لپاره دعا باید وکړو، گډ کار باید وکړو، باید متحد سو، او یو بل ته لاس ورکړو، موږ نور د هیڅ ډول جگړې لمن باید ونه نیسو او نه د جگړه مارانو په پښو کي بیا سر کېږدي، د هر چا چې پر وطن د بلې جگړې زړه پیرزو کېږي مړه دي سي.

رنگ ملت 17

واقیعت هم همداسي ده چې که غواړئ چې یو ملت له فقر، بیکاري، غربت، شر او جگړې څخه را وگړزوی نو د تعلیم زمینه ورته مساعده کړئ. هغه هیوادونه چې ملتونه یې بې تعلیمه وي همیشه د تزلزل په حالت کي وي او هیڅکله مستحکم اوسیدلی نه شي.

کا کا لږ خواشینی سو، بیایې پر تندي لاس ونيول، ددې ملت نه یوه ده نه یې دوي دي پر کومه ناروا، فساد، نابرابري، تعصب او خپلمنځي اختلافاتو به درته خبري وکړم.

یو گړی مي ارام پرینسود، بل گېلاس چای مي ور واچولې او سر یې دیوال ته تکیه کړ، ما هم بزغ نه لاره ترڅو لږ ارام وکړي له ما پښین راهیسي یې بزغوم لکه بې پیلوته طیاره ستریا نه لري.

سپینزیري هم چې یو گېلاس اوبه یې چنسلې نه وي بیا یو ځل دباندي تیریري ده هم له معمول سره سم یاد حرکت ترسره کړ، دباندي ورسره ووتم بیرته ترې را غلم گړی وروسته کوټې ته راغلی، پرمخ یې اوبه تیري کړي وي، لږ تازه سوی وو.

کا کا واقیعت هم زما پر زړه خبري کولې، تابه ویل چې زما په زړه خبر

رنگ ملت 18

دی، خبرو یې دومره خوند راکاوه چې هیله می درلوده د شپې خوب
ونه کړو او کیسې وکړو.

نړیوال او زموږ غم!

کاکا په خبرو پیل وکړ ویې ویل چې: دوی فکر کوي چې نړیوال زموږ له
غمه مړه دي.

کاکا کوم نړیوال او شوک داسې فکر کوي؟

همدا ملت بیچاره! خو خبر نه دي چې نړیوال او په ځانگړې توگه هیڅ
هېواد نه غواړي، چې افغانستان دي ددوی د پیسو او مرستو په
واسطه په بنسټیزه او اساسي توگه و رغول شي، ملت دي جوړسي او
له نړۍ سره دي سیالي وکړي؛

دلته هره اوبنکه یو تمثیل دی، له امریکا او ټولې نړۍ څخه د
افغانستان په لور په ټانکرونو، بیلرونو او بکسونو ډالر راغلل، دا ددې
لپاره نه چې افغانستان په و رغول سي، بنسټيزي او اساسي پروژي

رنگ ملت 19

ترسره سي، د فقر او لوږي كچه په راتپته سي، د تعليم لپاره پري اساسي او بنيادي كارونه ترسره سي، د كار اساسي زمينه پري مساعده سي؛ بلكې يوازي د ارام او فكري تمرکز بدلولو لپاره په مصرف ورسيدې، ټول په كارو اخته وو خو خبر نه وو چې د څه لپاره او گټه يې څه ده.

هر چا چې به پر پيسو خپته واچوله هغه به هڅه كوله چې ټولي د ځان په نامه كړي، چې په اخير كې موږ په هغه كيفيت بنسټيزي پروژي افتتاح كړي چې رنگ او كيفيت به يې د پروژې نه وو، زما ښه پياد سي چې زموږ په ولسوالۍ كې يې پر عامه ځمكه باندي چې اوس مي سم ذهن ته نه راځي د ۱۰۰۰ په شاوخوا كسان په ۲۰۰ افغانۍ د ورځي روزانه كوله پيسې د امريكا وي او پر عامه ځمكه يې بغير له ضرورته او يو منظم پلانه غارونه وكنبل چې تراوسه همداسي پاتي دايې ما دسترگو ليدلی يومثال در كړ چې ټول مصارف يې پر همدې پروژه قياص كړئ.

فكر يو وړم د كاكا خبري رښتياوي، زموږ ملت په جهالت كي ترستونې غرق وو، خو دوی موږ په يوه ډبه غوړو، بيسكوټو او يوه

رنگ ملت 20

بوجی غنمو تر ایستلو، کله به راته پاکستان وراسته غنم راولپېرل او کله به یې یوبل هیواد. همدا ملت یې ټول وخت په لاس نیولو مجبور کړ، ملت فکر کاوه چې همیشه به د بل تیاره یا ورسته را رسیږي د ځان غم یې نه کاوه د نس غم اخیستی وو، خدای خبر څه وخت به پردی کټ په نیمه شپه ترې یوسي همداسي وسو لامو بیا هم ملت په هغه حالت کي قرار لري، زموږ اساسي ستونزه د نس ډکولو نه وه، د ملت جوړولو وه، زموږ د مکتب دیوالونه سیمټي جوړ وو خو نصاب یې بلکل پر پردی معیار جوړ وو، د هر صنف نصاب د هغه صنف دزده کوونکو تر سطحې دوه چنده لوړ جوړسوی وو، اخیر به هم زده کوونکي ښه سم شنه په والذی فاریغیدل، زموږ ستونزه د یو ښه ښوونکي وه، زموږ ښوونکي چې به صنف ته راغله ټول وخت به یې په تلیفون او خبرو تیر کړ، ډیر وخت به داسي وي چې یو ښوونکی به راغلی زده کوونکو ته به یې وویل چې نن ستړی یم بانډار به وکړو، زده کوونکو هم دا حالت پر اسمان غوښتی هغوی د خپل راتلونکي په اړه فکر نه کاوی، ښوونکي هم د خدای مسؤلیت، نبوي رسالت او حلال معاش غم نه خوړ ځکه چاترې پوښتنه نه کوله.

ساعت ته مي وکتل پاو کم لس بجې وي، کاکا ته مي وویل خوب

رنگ ملت 21

خوبه نه درځي.

سترگې يې په زور سره کش کړي شا او خوا يې وکتل يا يا خوب دي
هغوی کوي چې غم نه لري.

کاکا نوتاسو خو په پردیو غمونو خپله زنده گي خرابه کړي.

تلویزون که کتابتون!

په همدې وخت کي يې پر تلویزون سترگې ولگیدې.

بنا نوتا هم دا دي خارجانو شی لگولی؟

هو کاکا کله کله پکښې خبرونه اورم او د وطن له حالاتو ځان خبروم.

په کور کي کتابتون لري؟

هو کاکا ښه غټ کتابتون لرم.

نو دیمور د ملت غریت خو دادی چې د تلویزون لپاره ښه لویه الماری.

جوړوي، لوی ډیش (تلویزون) پکښې پروت وي خو چې پوښتنه ترې

وکړي هلکه کتابتون لري سر و ښوروی ولا پیسې نه لرم، نو درواغجن

ملته چې د ډیش لپاره پیسې لري او د کتابتون لپاره دي پیسو ته

ملا ماته وي خود به همداسي خوار یې.

د کاکا خبري ډیر خوند راکړ ځکه په ۲۱ پیړۍ کي ترټولو غني کس

هغه دی چې د تلویزون پرځای په کور کي لوی کتابتون ولري، زموږ

رنگ ملت 22

ستونزه غریبې نه ده، ملامتي نه منل ده.

کاكا خو ددې ملت روزونکي استادانو سره هم ډیر ظلم کيږي.

هو هو پوهیږم.

نسوار یې وکړ او پښې یې و غزولي و یې ویل: د استادانو سره هم په

دي هیواد کي سم چلند نه دی سوی، مور یې وینو چې همیشه ددوی

پر معاشاتو غم وي، کله یې وځنډوي، کله یې بیخي ورنه کړي او که

یې ورکړي هم دومره لږ معاش دی چې معلم مجبوره کيږي یو بل

شخصي کاروبار یې ترڅنگ وکړي بیا نو د معلم فکر پر دوو برخو

وویشل سي، شخصي کاروبار او دولتي وظیفه. زموږ د ښوونکو لږ

معاشاتو او په ټولنه کي ددوی حیثیت خلکو له پامه غورځولی، د

والي، وزیر، قومندان او ولسوال خو ښه سم کاروبارونه جوړ وي بس

یو همدا غریب معلم دی چې نه یې معاش لوړیږي او نه پر وخت

ورکول کيږي، خو الله ج دوی تر هر چا نژدې دي، همدا استادان دي

چې د نبي ع ص د سپیڅلې مسلک تقلید کوي او راتلونکی نسل

روزي.

یو گړی مي کاكا ارام ته پریښودی او زه هم د کور لوري ته راغلم،

کور کي ټول ویده وو زه او کاكا وینې پاته وو فکر مي وکړ چې همدا

رنگ ملت 23

نن شپه بڼه موقع ده خوب سبا هم کيږي خو خدای خبر حاجي کاکا بيا چيري او پر کومو وطنو وي، بس دباندې ووتم دوکانونه خلاص وو د سپينږيرو د عمر په پای کي د خوراک داسي شيان خوبښيږي چې پاسته وي ځکه غاښونو يې ځواني تيره کړي وي د کندهار د تازه توتو وخت وو تازه توت مي په پنځه دقيقې کي راوړل، کوټې ته چې را ننوتم کاکا له ځان سره مړه غزله ترنم کوله اکثره په ذهن ځوان سپينږيري همداسي وي، خو بس زما د پښو رغ يې د ترنم مرغه والوزوی، توت چې يې وليدو ويل تاهم با تر بڼه ډيرو دي کيناستلو اراده کړي. و شرميدم، ماوول هسي نه خپه سي ماوول نه نه زه ستا عسکر يم پر تا امر پر ما اجرا مازي رغ کوه چې خوب درغلی نور تا او خوب سره پريږدم.

ويل يې: يا هسي گف مي کاوه، بيا به داسي مجلس پيدانه کړم، توت آماده سو خوراک مو پيل کړ يو کړی مو د گيلو او شکايتو ژوند شاته پريښود او د توتو په خوړلو مو پيل وکړ، همدې وخت کي مي ذهن ته راغلل چې شلومي راوړم کاکاته مي وويل هغه هم ومنله شلومي مي راوړ نور نو د خورک هغه مزيداره مرحله وه چې بڼه يخ شلومي په

گرمه هوا کي له توتو سره مل وي بس څه ووايم چې بانديار دي ختم

سي.

د اکثريت افغان ځوانانو د واده داستان!

وروسته مي پوښتنه ترې وکړه: کاکا واده دي کړی دی؟

هو خو خو .

خبره يې ورک کړه، خیر دی کاکا ولي زړه نازړه سوي؟

زموږ به خو څه ښځي وي، ښځي او که مزدوراني، ښځي او که

مظلوماني....

ولي کاکا ستونزه څه ده؟

زموږ ټولنه چې ترټولو ځان ورته ډير بسلمان بسلمان(مسلمان)

ښکارېږي همدوی تر ټولو ډير غېري انساني کارونه کوي، ځيني يې

يوازي لونيې د عايد سرچينه گڼې او په ښه ډيرو پيسو يې خرڅه کړي،

دانه گوري چې ديمازوم ځوان دی، کاروباري دی، نشه يې دی، د مور

او پلار ازارې دی، څه بلا دی بس چې پيسه شريفه دي ور مخته کړه

نور يې غړي ورته مړه سي، بس په هغه ورځ د خپلې لور جنازه وکړي،

رنگ ملت 25

پلار يې وروسته په هغو پيسو ځمکه رانیسې، یازوی ته پري واده وکړي بس خبر نه يې چې د لور ژوند و دوزخ ته په کډه وروپړیانه دوی ته فرق نه ورکوي.

خاوندان يې هم که انسانان وو خو بڼه خبره ده کني دي اوس زماني وال خو بس فکر کوي چې بڼه يوازي د نفسي خواهشاتو لپاره ده بس خلاص، دوی فکر کوه چې بڼه يې نه سيال لري، نه زړه لري او نه هم ارمان، بس د بڼه او حيوان فرق نه وي، هره ورځ وهل، ټکول عادي وي، د پلار له کوره بنده وي، دميرمني يې هيڅ سيال نه وي، د هغې مور يا د کورنۍ غړي که راسي خاوند يې بېگانه گڼې حتا د سيال په سترگه هم نه ورته گوري، نه يې هم بڼه معماني کوي، بس همداسي شين زوند وي، پلار خو يې پيسې واخيستې نور يې د لور په مخه بڼه.

ماهم واده وکړ اولو وختو کي د ځسر گنۍ کره نه تلم هغوی به ويل چې مور يې تعویزان په کړي، وخت تیریده مور مي راته وويل چې يوځل ورسه چې ورغلم او راغلم بيا په کور کي پر ما بڼه ورځ نه وه، بس ټوله ورځ به دغه کيسې وي سي زما په زوی ځسر گنۍ تعویزان کړي، بس پر يوه حالت هم ژوند نه برابريده، زما خور مو ورکړي وه په

رنگ ملت 26

يوه کلي کي چې زما خور به خپل خاوند راوسته ويل به يې اه گوره
خومره خوانبې او بنځه پر گرانه ده په خپله يې سپره گرزوي، خو چې
زوی به يې دا کار وکړ اسمان به ځمکي ته راغلی ځکه دوی ويل چې
دا خوانبې تعویزان پري کړي.

ژوند ډير تريخ سو په دي ډول سره هره ورځ به مي له ځان سره فکر
کاوه چې دا اوس په څه غم او بنځي يم، خو لنډه به يې درته کوم درې
کاله مي د واده تيريدل چې ميرمنه مي مړه سوه ماهيڅ اولاد ترې نه
لاړه او هغه ورځ مي وعده وکړه چې نور بيا واده نه کوم، يابايد مور
پريږدم يا واده خو مور شيرينه وي، د بخښې محراب وي، د جنت
دروازه وي دا امکان نه لري.

کاکا نسوار وکړ، ما د توتو لوبښې ټول کړ، او بېرته راغلم.
ما ول هو کاکا همداسي ده ځکه لومړی شهیده بنځه وه او لومړی بنځه
وه چې اسلام يې قبول کړ، همدا بنځه ده چې د انساني نسل د پايښت
لپاره مبارزه کوي. بنځه مور ده، لور ده او ميرمن ده، همدا بنځه ده چې
ورځخه بغير د يو نارينه ژوند او ايمان نيماگړی دی، مور د بنځو هر
ډول حقوقو ته هغه چې د اسلام مبارک دين ورکړي وي بايد ژمن او
وفاداره و اوسو، هر پلار ددې ترڅنگ چې بنځو ته حجاب سپارښتنه

رنگ ملت 27

کوي، خپلو اولادونو ته دي د خپل نظر کښته ساتلو سپارښتنه هم وکړي ترڅو يو اسلامي ټولنه مو رامنځ ته کړي وي.

که د خپلو ښځو دعزت لپاره زمری وي، نو د پرديو ښځو د عزت اخیستلو لپاره له ځانه سپی نه جوړوي، که هر پلار خپله لور دباندي د شرمښ خصلته انسانانو له ويري نه پریردي، نو یوازي به یې خپله لور ساتلې وي؛ خوکه یې پلرونه خپل زامن په عالی تربیه و روزي او د بل ناموس له ازار او اذیته یې را وگرزوي نو ټولې نجونې به یې په امان کي کړي وي.

کاکا هم سر و ښوراوه نسوار سم دم ور اخیستی وو، خبري له وسه نه کیدي، ماهم یو گړې ارام ته پرینسودی، ترڅو د نسوار نشه یې سر سي.

تر خولې مي ناڅاپه همدا جمله راوتله او کاکا مي مخاطب کړ: خپلو پښو ته د تلو په وخت کې پام وکړه تل یوه مخکې او بله ورپسې وي، خو نه وړاندنی پښه مغروره کيږي او نه هم شاتنی پښه شرميږي، ځکه په دې پوهيږي چې په یوه حال نه پاتې کيږي؛ د ژوند ورځې هم

رنگ ملت 28

همدغسې دي يوه ورځ ماته بله ورځ بریا وي. نو بریا ته مغروري او
ماتي ته ناهيلي مه كوه.

كاكاوويل: ته هم بد نه يې په ځينو شيانو دي سر خلاسيږي، مازي دي
ماته ځان اچولي.

ماول نه كاكا، تاسو د تجربو خاوندان ياست مور ستاسو له تجربو
څخه ډير څه زده كولای سو هغه چې مور په كتابو كي هم نه وي
ليدلي.

كاكا را پورته سو د نسوار نشه يې ختمه سوه، نسوار يې تو كړ او د
چايو گېلاس يې خولې ته ونيوی، لاسونه يې لږ لږ رپرديدل شايد نور
يې د ځوانې مرحله تيره سوي وي د چايو غږپ يې وكړل او سر يې
بالښت و لگوي.

وطنپالنه څه ته وايي؟

پوښتنه مي وكړه: كاكا وطنپالنه څه ته وايي؟

ويې خندل ښه پوښتنه ده.

وطنپرستي انتخاب نه ده، دا ستا خوښه نه ده چې وطنپالنه كوي او
كنه بلکې دا ستا وجيبه او مسؤوليت دی، او كه يې نه كوي نو بايد

رنگ ملت 29

جزاء و وينې، ته به خامخا د وطن له دښمن سره دښمني او د وطن له گټو سره مينه کوي. د وطن اوبه، هوا، خاوره، او تر هر څه مهم، دغه شخصيت او هويت يې چې تا ته درکړې، ټول پر تا پور دی.

وطنپالنه د ډوډۍ خوړلو په څير نه ده چې د ضرورت پر وخت يې و خورئ او نسونه په ډک کړئ، چې کله مو معده و پرسيږي بيا يې اخراج کړئ؛ وطنپالنه يو طبعي احساس دی، انساني همدردی ده، د خاورې او تابعيت حق دی، پر وطن قرباني ده، د خاورې ازادې ده، چې له خپلې خاورې او وطن سره د تل لپاره پالل کيږي، ساتل کيږي، روزل کيږي او هيڅکله هم وطنپاله همدا مينه نه اخراجوي.

خو زموږ هغه تر هغو په وطن کي اوسي چې گټې يې خوندي وي، ژوند يې په بلډينگو کي وي، کوم وخت چې يې زړه ناقراره سو په هغه گړي وطن ترک کوي او ځي چيرته بل ځای کي کډه اچوي، دا نه وطنپالنه ده، نه د خاورې حق دی او نه د اوبو حق دی.

دلته ټول د پيسو پر سر جنگونه کوي، که هر يوه ډيري پيسې ورکړي د هغه طرف نيسي، د خپل قوم په هر ډول مفسيد انسان پسي دريږي ځکه ددوی د قوم، قبيلې او يا سيمي دی، دانه گوري چې څوک د خلکو او خاورې په گټه دی او څوک نه دی.

رنگ ملت 30

تعصب ټول د خپلو قومونو پر دلالانو راټول کړي، حق يې هير کړي دی، د رانده انسان درملنه کېدای شي، مگر د ناپوه او متعصب درملنه ناشونې ده، تعصب بېنا انسان رندوي او له عقل يې خلاصوي، تعصب يوه تېروتنه ده، اوس دا توپير نه کوي، چې دا تعصب د دين، مذهب، نژاد، قوم، رنگ او حتی شخص په اړه وي. متعصب انسان همېشه د خپلو ټولنيزو نيمگړتياوو پټولو لپاره په تور، تهمت افتراء، درواغو، جعل او دسيسو لاس پورې کوي.

له دې غافل دی چې د مېرني انسان د پېژندلو تر ټولو بڼه لار، په خپلو تېروتنو اعتراف دی. له تعصب ډډه بايد وکړو، تعصب پر ځای او بې ځايه نلري. تعصب، تعصب دی.

دوی همېشه د خپلو گټو پر سر جنگونه کوي، د هر چا ونډه چې بڼه غوښته وه د هغه پر ونډه يې اچوي، دوی همېشه د خپل جهالت له امله د نورو د موخو بنکار شوي، زموږ جنگ پردی نه دی، همدا زموږ خپل جهالت دی چې موږ سره جنگوي، همدا زموږ مظلوميت دی چې موږ سره جنگوي.

جنگ له ټولني د سگرو کان جوړوي، چې هرڅوک ورننوزي پکښې

رنگ ملت 31

توريزي، جنگ فساد پيدا کوي، چې جنگ ورک سي، فساد هم ورکيزي، مفسد به هم ورک سي.

د کاکا خبري يې يو په بل پسې لکه د تسبيح پېيل خوندوري وي شپه هم دولسو بجو ته پر رسيدو مجلس گرم وو هڅه مي کوله چې خاموشي را پيدا نه سي ځکه موقع په لاس راغلې وه، عجب بحث وو او جالب کيف يې وو.

کاکا يوځل بيا دباندي ووتی، خپل عادت يې ترسره کړ، راغلی يو او بل خوا يې کتل له بدنه يې قوت وتلی وو، راغلی ځان يې واچوی پښې يې و غزولي پوښتنه يې راڅخه وکړه. ماهم ورته وخنډل ماول کاکا شايد نوبت ستاسو وي. بڼه مو سره وخنډل.

فساد ولي رامنځ ته کيږي؟

کاکا پوښتنه وکړه: تاسو خو پاکولتې والا ياست.

ما لنډ جواب ورکړ چې فساد دلاندي څو عمده عواملو په خاطر رامنځ ته کيږي او ټولنه ورڅخه نه جبرانېدونکي زيانونه ويني.

کله چي تقاضا لوړه شي او عرضه کمه شي فساد رامنځ ته کېږي.
بېوزلي چي کله شديد شي فساد رامنځ ته کېږي. دزيات ثروت د
ترلاسه کولو په خاطر فساد ته لاس اچول کېږي.
همدا لاملونه دي چي نن ورځ زموږ په ټولنه کي فساد ډيري ريښي
کړې او لا په شدت سره روان ده، که يې په وړاندي و نه درېږو موږ به
ډير وځپي او ممکن له ژوند سره مخه ښه وکړو.
زموږ تجاران توکي گرانوي، غريبان يې د رانيولو توان نه لري، يوه
ورځ ډالر يوه روپۍ لوړ سي پنځه مياشتي ور سره د توکو نرخو لوړ
کړي خو ډالر دويمه ورځ بيرته پر شا سي، بې کيفيته درمل، د سون
توکي، د ژوند اوليه مواد په لږ قيمت را واردوي همدلته څوک ترې
مري او څوک دومره نه لري چې پرې نس ډک کړي.
افرين، کاش زموږ په ټولنه کي ټول همدا ډول فکر درلود نن به ولي
فساد زيات وو.
ماول کا کا خدای دي وکړي چې ستاسو پوښتنه لږ ځواب سوي وي.
ويې خندل يا دغسي خو ماشاالله ښه يې.

ټولنيز نزاكتونه!

سترگې يې و موبنلي او د کوټې چت ته يې وکتل وروسته يې وويل:
زموږ خلک هم بغير له اجازې هميشه د نورو په چارو کې مداخله
کوي، هيڅ ټولنيز ژوند او نزاكتونه نه پيژنې، هميشه پر سوځلو
زخمونو ملگې دوروي،

د يو کس په زور مبابيل، شکيدلو جامو، زړو بوتو، خرابو وسايلو او
ټولو هغه څيزونه چې يوکس يې د خپل غرټ له امله نه شي کولای
چې نوي يې کړي ريشخند، ټوکې او خندا وي کوي، په وار وار يې
پوښتنه کوي چې ولي ولي؟ دا اصلاً په هيچا پوري له لويه سره اړه نه
لري، خو بيا هم دوی نور فسخندوي او شرموي يې.

ما ور غبرگه کړه ماول هو کاکا څوکه يې حسن نيت ډير وي او زړه يې
پرې خپه کيږي، بغير له پوښتنو ورته هغه څيزونه نوي کړي او د
تحفي په شکل يې ورته و سپاري او ووايي چې همدا مي خاص

ستالپاره رانیوئ او باید استعمال یې کړئ هله نو بیا هم دوی نران دي
او هم بانزاکته.

ما پوښتنه ترې وکړه:

کاکا د امریکایانو د راتگ گټه څه وه؟

گټه دي سر و خوري، خو ټول یې په پیسو روږدي کړو، کور په چور
یې سره اخته کړو، په افغانستان کي د امریکا شتون چي کومي
ستونزي راولاړي کړې، ټول ترې خبر یو، خو هیڅوک حال نه وایې،
افغانستان یې اشغال کړ، ملي حاکمیت او خپلواکي یې تر پښو لاندي
کړه، د ټولني غله، مفسدین او ډاره ماران یې پر موږ مسلط کړه. د یو
یو فرد لپاره یې ټول کلي په مکمل ډول بمبار او ویجاړ کړه، مسجدونه
یې راته په یو او بل نوم وران کړه، ودونه یې بمبار کړه، د قومونو تر
منځ یې دښمنی راته پیدا کړي، له گاونډیو هیوادونو سره یې داسي
دښمني راجوړه کړه چي حلول یې ناممکن دي، د افغانانو وژل په یو او
بل نوم، چاپې، بې عزتی او ترورونه ښه په عامه د دوی له لوري. او
افغانان ددې جگړې د سون د توکو په څیر کارول کیده.

رنگ ملت 35

د کاکا خبري له ډیر شدت او احساساتو ډکي وي، واقیعت هم همداسي وو، مور د پردی جگړې ښکار سو، ټول وطن بمبارسو، دوی د طالب او طالب بیا د عسکر په نوم ښه بازار گرم ساتلی وو همدایې زموږ هیواد ته تحفه وه، له وتلو سره سم یې خپل نازولي لاسپوڅي هم ولېږدول او خپلي توکي څه چې د انتقال وړ وي انتقال یې کړي او څه چې د انتقال وړ نه وي همدلته یې لکه د جنگ په میدان کي سوځول سوي توکي په دي حالت واړول.

خو مور هم باید د ژوند هرې ناخوالي ته ځواب ووايو، ستونزو ته وسله باید پر ځمکه کي نه ږدو، د هوډ په قوماندو او د روح په ځواک دخیالونو ښارته ننزو، دستونزو کاروان لوټ کړو، اندېښنې ووژنو، د احساس ځوانانو ته ډاډ ورکړو، د گل حالات له بلبل نه زده کړو، همدا حقیقي ژوند دی.

کاکا ته مي وویل چې شپه پخه سوه، که خوب درځي ویده سه، زه بغیر له تاهم په شبگيږو عادت یم، د خپل ملت حالت مي ژپوي او کړوي مي.

کاکا وویل: یايا پر مایې هم فرق نسته، همیشه یوازي یم نن غواړم ښه زړه خالي کړم، دبلې یې په دوو گوتو و ټکاوی او سر یې ور خلاص

کړې، خولې ته يې نسوار د دېلې په سر کي ور تس کړې، هغه هم خاص لکه د بنکاري نخښه پرځای ولگیده، ددېلې سر يې ور بند کړ شنه غمیان يې ددېلې پر سر موبستي وو څنگ يې وواهه.

د افغان ځوان تعليم، تحصيل او ژوند!

کا کا پوښتنه وکړه ماته يې وويل ستا د ژوند او تعليم په اړه راته ووايه څنگه تر دې ځايه را رسيدلی يې؟

ماول کا کا څه يې کوي، موز هم د نورو افغانانو په خير ښه ورځ لکه په کال کي دوه اخترونه ډير لږ لږ ليدلې خوبياهم د لوی رب ج شکر ادا کوم چې دومره عمر يې را کړی.

کلونه وړاندې د خړ کلي د ملا له کور سره مو د جومات په حجره کې د ژوند لومړنی زده کړې پيل کړې، کله به ملا صاحب نه و او کله به د ملا صيب طالب جان نه و خو هغه لږ و ډير کې يې د يوه داسي دين په ژبه پوه کړم، چې ما د عصري علومو په له ډيرو کتابو نه دي اخذ کړي. د ملا صيب يې جنت ځای خو د کلي خړ ديوالونه، د پتي کارونه او د ژوند نا ځوانه اقتصاد ودې سرحد ته ورسولم، چې زيات وخت به مو د کور کلي او کليوالو د پتي پر سر جگړو او ددې بدبخته ملت په ډيرو

رنگ ملت 37

انقلابو به هم د ملا او هم د کلي ژوند و. درس کله پوره کله نیمگړی و؛ کله د کفارو بمبارونه او کله د مسلمانو ځورونه بس! ملا اکا خو و رټلی مور یې نور لا په معشومتوب کې له ژونده ستړي کړو، اوږد به نه ځم، خو لنډو کې به یې ووايم، دوه کاله وروسته زموږ د کلي سره نژدې بازار کې بنوونځی پیل شولې، مور د درس په ځای د کتابچو، شنو بستيو او تورو تختو باندې د سپین تباشیر لیکلو په شوق ورغلو، ورو ورو، مو بنوونځی پیل کړل، شوق او ذوق مو په رښتیا را څخه بدل شو، زده کړې شوې، بنوونکی شوه، ملا صیب هم هلته و، بس دې ټولو یو ځای کېدلو سره ما هم د زده کړو تابیا نیول او سم دم مکتبي شوم. د کلي طالب به د حجرې مخته د مکتبي په نامه راته وایه، یو نیم د کلي سپینږيرو به په کافر تعبیروله خو ما به د ټولو دلایلو پر ځای یوازې د ملا صیب شتون ورته راوړه، هغه و چې له ستړيو، سختيو، مسکینيو وروسته د کلونو مودې را په تیره د بنوونځی دولس ټولگی مو خلاصې کړلې، بنوونځی څخه چې فارغ شوم، زه خو د ماشومتوبه د کلي پر سر سارې باد وهلی وم؛ یتیم وم، پلار مې د نورو په جگړه کې د بازار په مینځ کې شهید شوی و، ما یې ماښام د څه شي راوړلو په نیت د مسجد مخه نیولې وه، خو ناځوانه زمانې یې هماغه د مسجد

مخې ته د شو موټرو سره يو ځای جنازه راوړه، مور مې يوازې زه هڅولم او کشر ورور مې نه پوهيده، اوس هم ځکه نه پوهيږي، چې ماما مې خورا حوصله او مينه راکړې، ولې کله کله يې تشه محسوس کړم، دا د ژوند حقيقت دی، چې پلار مې نن زه د کوڅو هلک د ښار په لوستي سړي سره پيژندلی وای.

اوس د ښار لوستی ځوان يم، کليوال يم خو د ښار له ښاري ځوانانو سره د ژوند په ټولو پړاونو کې د علمي ډگر سيال يم. زه د ژوند هرې سترې ته په غيږه ورغلم او زما به هڅه دا وه، چې دا د ښار زلمي يو وخت ستر وه خو اوس يې مور هم د معنويت سترتوب کتار کې ځان حسابو. زه ښه په دې يم، چې د ښار او کلي دواړه حالته درک کولای شم، زه د کليوال ماشوم د موټر برغ ته د خوشالي احساس هم درک کولای شم خو د ښار د ماشوم طيارې برغ ته خوشالي هم درک کولای شم. نن د ښار په لوړو منارو کې د ښار د زلمو سره د معنويت يوه غټ برج ته په ختلو لگيا يم، که وخت راغلی، له هر کليوال ماشوم سره به د ښار هره کوڅه د هرې حجرې له طالب جان سره پل پل کړم او دده د موټر برغي ارمان به په طياره ور بدل کړم.

رنگ ملت 39

خو هو کلیوال ساده ولې ژمن، عادي ولې میړنی، نالوستی ولې مودبه،
خیرن ولې په زړه پاک او سر لوړی ځوان دی.

نن ملا صاحب هم په نصیحت کي ویل چې د کوم کسان چې جنت ته
داخلیږي دوی به ټول دیرش کلن وي، عمرونه او قدونه به د ټولو دا یو
شان وي کتابي خبره ده، خو ما له ځان سره وویل چې مور خو په دنیا
کي نه د شل کلنی او نه د دیرش کلنی هغه جذبه او ذوق ولیدی چې
کوم یې الله ج مور ته جنت ته په داخلیدو سره راکوي، خیر که مو
دلته نصیب نه وو سوی په هغه دنیا به مو ارمان پري و خیزی.

کاکا سر وښوروی، رښتاهم ستا ژوند له صدانونو سره لوبه ده؛ خو
کلک هوډ، ژمنتیا او د اقرباوو مینه انسان تر هر امتحان روغ باسي.
لنگوته یې پر ځمکه پرته وه، سربې په دواړو لاسو ښه ټینگ ټینگ
وگړوی تابه فکر کاوی چې د عمرونو خیرن دی، خو کاکا ملامت نه
وو ډیر غمونه پرې تیر سوي وو، لنگوته یې ته یې لاس کړ سمه او خرابه
یې وترله رغ یې وکړ لمنځونه به وکړو هسي نه چې ملا راباندي رغ
وکړي.

ما هم ورسره پتو وغوړوی او پر لمانځه و دریدو، خو په ذهن کي مي
د ملا لفظ لا پاتي وو، خیر لمنځونه مو وکړو، کاکا وویل د غمگي

رنگ ملت 40

غوماسي (مچر) دي سي سم دم له انسانانو سره جنگيږي.

ملا مت هم نه وو ځکه د کندهار غوماسي داسي په نام وي لکه د ارغنداب انار.

ماول کا کا په صحرا کي مو له ملایانو سره څه حال دی؟

څه وړ حال به مو وي؟ خوبس دوی هم لکه بی پیلو ته طیاره مصرف د

بل له کوره وي، ددوی یې څه چې پر وطن او خلکو څه وړ حالت

راځي، ملایان هم په خپلو کي سره جوړ نه دي، یو پر بل یې د سلفي،

وهايي او پنجپيري نومونه ايښي، په نصيحتونو کي د خدای ج کلام

پاته وي دوی یو پر بل تاپې سره وهي، ملت د پان ومخته ولاړ دی، پر

کومه ولاړ سي؟ د چا داومني؟ ټول ملت یې په شک او تردد کي

اچولی یو وای ها کوی دا مه کوی ابل بیاوایې هغه ونه کړی که مو

وکړل ولاړاست په دوزخ کي لگيږی، بس هميشه د خپلي ملایي غم ور

سره وي، له ماشومتوبه تر بوډاتوبه زه ددوی دا یوه خبره اورم چې ښه

کوی بد مه کوی وه د خدای بنده یوبل څه خو هم ووايه، بس که یې

ویل هم هغه د دوزخ صفتونه درته کوي، جنت بيخي لکه زمور لپاره

چي جوړسوی نه وي، بس ځيني منځلاري ځيني افراطيان او ځيني

تفریطان دي.

رنگ ملت 41

ماول هو کاکا د محراب ارزښت په اسلام کي ډیر لوړ او مقدس دی، همدا محراب د ملت د لارښود او اصلاح مسؤلیت لري، افغانه ټولنه یو سنتي ټولنه ده، همدا ملایان کولای سي د وطن په ابادۍ او رغوونه کي رغنده رول ولوبوي خو که یې دوی وغواړي.

کاکا سر و ښوری بس نو منې یې په چا؟

زه ولاړ سوم د ځم یخې اوبه مي ورته راوړي اول په ځای کي لږ راجگ سو وروسته یې گېلاس پر سر پورته کړ او خالي یې کړ، پر بزیره یې لاس راتیر کړ او څنگ یې ولگوی.

ډیورنډ لاین!

ما بحث گرم کړ او پوښتنه مي وکړه کاکا د ډیورنډ لاین په اړه په صحرا کي خلک څه فکر کوي؟
هغه ټول زاړه گگن پښتانه دي، د اوسنی زمانې د روشنفکرانو په څیر نه دي چې خپله خاوره دي و بل ته ور پریرېدي، هغوی دا کرغیږنه کرښه په هیڅ صورت نه مني، دا خو د ځمکې مسله ده او پښتون ته خپله خاوره او ناموس یو ارزښت لري، که یې نن خاوره یوپه سبا مو ناموس ته لاس را اچوي، د صحرايې سیمو خلکو ته حکومت هم په یوه

رنگ ملت 42

سترگه نه گوري خو دا مسله د ملت ده د حکومتونو نه ده که سل او زر ځله واکمنان ور امضا کړي خو زمونږ کړوسيان يې لا هم نه مني، دا زمونږ پر زړه تيره سوي کړبنه ده چې هيڅ وخت به يې ونه منو دا که يې حکومتونو د خپلو سياستونه قرباني کوي او يانه خو ملت يې هيڅکله نه مني، مونږ پر همدې خاوره سل او زر ککړۍ قرباني کړي څنگه امکان لري چې مونږ دي ومنو.

ډيورنډ لاین د افغانانو عزت دی، حیثیت دی، ناموس او د مور وطن یوه ټوټه ده؛ ډيورنډ لاین یوازې یو ساده ازغن سیم نه دی، همدا د لوی افغانستان پر سینه هغه کنبل سوي زخم دی چې باید په یوځای کیدو سره یې تداوي وشي؛ نه په پریښودو سره. دا زخم یو حقوقي بحث دی، د احساساتو بحث هیڅکله نه شي کیدای او نه هم هیڅ ډول لاسته راوړنه یې په مقابل کې دا زخم جبران کولای شي، د همدې ډيورنډ مونږ په سلو او زرو ککړيو ساتنه کړې او کوو به یې هم. ماور غبرگه چې ته وا څومره خوند به وکړي، که یوه ورځ د ملي غزا په نوم ونومول شي او په ټولو گډ حشر وکړو ترڅو د ډيورنډ لاین له منځه یوسو او ټول ازغن سیمان یې د پېښور او کوهات پر هغه اخيري سرحدونو ور ولگوو چې ستاسو اصلي ځای نور همدا دی.

رنگ ملت 43

کالام، لنډی کوتل، پېښور، کوهات، بنو، مهرانشاه، لکي مروت، وانه، ژوب، گوادر، باجور، چمن، کوټه او داسي نور دي بيا زمونږ مبارک سي.

په هغه ورځ به دا ملت د ارامۍ ساه واخلي، سياستونه به ملي سي، مداخلې به کنټرول سي او د ملت د زړه زخم به جوړسي.

کاکا سر وښوروی او ويې ويل کاش همدا ارمان مي پوره سي، چي دي تور پنجاب لمن پر سر ور واړوو او لوی افغانستان رامنځ ته کړو. هڅه مي کوله چې د کاکا له خولې زياتي خبري واورم نو مي ځکه هر گړی موضوع بدلوله او هيله مي لرله چي په همدې شپه کي پر ډيرو موضوعاتو خبري وکړو.

داځل کاکا له خپلو پيل په وکړ او ويې ويل:

دا هغه وفاداره ملت دی، چې له سلو کلو وروسته هم د ډيويد جونز لار تعقيبوي او اکثریت چارې يې دوی ترسره کوي. پوه سوم چې کاکا يا ليک لوست لري او يا هم يوبل لوستي ورته همدا داستان بيان کړ پوښتنه مي ترې وکړه هغه څنگه کاکا؟

رنگ ملت!

دا هغه ږنگ او په جنگ ملت دی، چې همیشه ورڅخه خپل مسیر ورک وي، نه په دومره کتابو پوه سوو، نه په همدومره مقالو پوه سو، نه ورته د خلکو تجربو څه ور زده کړل، نه د نظامو چپه کیدو څه ور زده کړل، بس همیشه دوی، سر ناخلاسي وي، تعصب وي، خپلمنځي گټي وي، فساد وي، بد اخلاقي وي، تر بوري هم پالل ځني غواړي دوی او سيالي وي، له غازي امان الله څخه تر همدا اوسه دوی د پردیو د لومو بنکار دي، د هغو پر ژرنده اوبه ورسومي، د زورور اوبه پر پیچومي خيزي او د غريب په خوله تريخ پياز څوک نه خوري، دلته که پيسه داره وو هغه عقلمند هم دی، غيرتمند هم دی، نور يې دانه گوري چې دي پيسې له کومه کړي؟ همیشه د نړۍ استخباراتو تش پر نامه مينو افغانانو څخه استفاده کړي، په پردي افکارو پايې، خپل نسل او غريب ملت تباہ کړی.

هرڅه په دوی خپل جهالت کړي، دا هغه ږنگ ملت دی چې د عزرايل چاري تر هغه دوی ډيري پر مخ وړي، له خپل مسلک، وطن او خدمت سره فساد يې اوج ته رسيدلی، هيڅ يو يې هم له خپل ژوند څخه راضي نه دي، پر ټولو ژوند له خپل جهالت څخه سور اور گرزيدلی، د خپل

رنگ ملت 45

زمرې ښکار وکړې پردی گیدر پرخان واکمن کړې، لس مخه او لس
ژبې لري داخلک همدا د جنگ او جهالت گټه ده، د رنگ ملت اصلي
مظلومیت ددوی خپل جهالت دی، یو پردی کافر راځي او زموږ له
جهالت څخه ورته د محراب ځای ورکول کيږي اقتدا ورپسي کيږي، د
مکتب زنگ کافر دی، شنه بسته ورته نابسلمانه ښکاري، په
ټکنالوجي کي ورته پرمختگ د کوفارو دسيسه ښکاري، دافغانانو
هرڅه له رواجه وتلي، هرڅه غواړي په خپله تجربه کړي، نور بس دی
جهالت مو تجربه کړې، بالا راسی د روښنایي لورته، نور راسی د
خپلواکي لور ته.

بس بس څه به یې کوي چې دا دیما زړه بلکل پري پري دی، زموږ کوم
کار پر چوکاټ سم دی، ټول د نورو تقلیدونه کوو، خپل اسلامي
ارزښتونه پر ورکیدو دي، د ښځو د پورني او حجاب امر الله ج کړې،
خو خلک یې د حکومت امر گڼي ای دا نو چيشي ده چې خلک د الله
ج امر د حکومت امر گڼي او دوی دا د پرمختگ یو زینه گڼي دانو
اوس په خپل دین خبرتیا ده او که د نورو د لومو ښکار گرزیدل دي.

بس ورک یې کړه دا ملت...

کاکا احساساتي خبري وکړي، يو گړی مي ارام ته پريښوده ځکه سپينزيری وو، په سر او زيره کي يې تور ورښتانه ډير لږ ليدل کيده، پر عصابو يې بوج ژر راتلی، همدا د جنگو علت دی چې ټول افغانان په ځواني کي سپينزيري شوي، کيمياوي موادو يې ټول ذهن ور خراب کړی وي.

کاکا پښې و غزولې، د خپل زور ساعت و ستونو ته يې په لږ روڼي سترگو کتل مافکر وکړ چې خوب ورغلی خو داسې نه وه بلکل زما له فکره خلاف.

کاکا وويل نن تر سهاره کښينم خوب بغير له ناستې هم نه راځي، مانو هم تر همدې ښه موقع بله نه لرله ورسره ومي منله ځکه زه خپله د شپې له خوا په لږ خوب عادت وم د پوهنتون له وخته ځکه د شپې تر ناوخته به مي درسونه ويل.

واده او که د غمونو بار!

ما پوښتنه ترې وکړه: کاکا واده مو شو کاله مخکې وکړ؟

د واده پوښتنه مه کوه، زموږ سره نو پلرونو کومه ناروا نه ده کړې.

تعجب یوړم څنگه ناروا؟

خو یوځل پر خپل اولاد داسې نوم کېږدي چې په مشرتوب کې هغه پرې شرمیږي، زمانوم یې هغه وخت غمی راباندي ایښی ته او خدای دا نو اوس په کوم کتاب کې روا دی؟ دویم یې اولادونه دومره ډیر کړي وي چې په نفقه، جامه، تعلیم، تربیه، نزاکت او نظافت پورې یې نسي رسیدلای هغه نو د کوچې او سرچوک خلک ترې جوړسې، نور که یې په ټولنه کې ښه عملونه کول او که بد په ده پورې اړه نه لري، که یې غلاوي کولي او که یې پردی بدی راولي غم د ټول کلي وي، که یې پرډیو تور سرو ته کتل او که یې لارې شکولي ددوی نوڅه ددوی د پلار له کور څه ځي. وروسته یې زامن پر پرډیو وطنونو ورک وي دوی پر خپله خوبه ورته کوژده وکړي، زوی یې په نورو هیوادو کې مزدوري کوي پلار یې واده هم پسي وکړي کوم وخت چې یې زوی کورته راځي میړمنه یې سپینسري سوي وي او د ځوانۍ شپې یې تللي وي.

بس زما ژوند هم ددوی په څیر دی، د ژوند له هیڅ رنگه څو خونده خبر

رنگ ملت 48

نه سوم؛ خو خبر سوم چې په واده سوم، نور خبر نه وم چې له چاسره،
په کومه خوبښه؟

کله خو لاداسي هم وي چې پلرونو د پيسو په مستی کي دوه درې
ودونه وکړي، اولادونه سر گډ وډ کړي، کورنۍ کي مشکيلات جوړ
کړي، نور نو نه بيا د کور د جنجالو وي نه يې د خلاسيدو، همدا د خو
مندو زامن لکه د کوچي رمه په خپلو کي سره وخوري.

زما د پلار هم ماشاالله ښه کار سم وو، څوارلس اولاده يې وو ۹ زامن
او ۵ لورانې، زه يې څلورم زوی وم، کور کي اقتصادي وضعه سمه نه
وه لازمه مي وگڼله چې د پيسو منبع پيدا کړم خو ايران ته مسافر سوم.
تقریباً ۲۵ کلن وم چې ايران ته ولاړم زموږ مشر ورور ته يې په موخي
(بدل) واده ور وکړ زما خور يې پکښې ورکړه، زماله تگ يوکال
وروسته مي بل درېيم ورور هم راپسي راغلی يوکال مونور هلته
سخت کار وکړ د دوو نورو مشرانو وړنو ودونه مو ور وکړل هغه ترما
مشر ورور هم يو کال وروسته کورته راغلی خپل له ميرمنې سره يې
ژوند پيل کړ، ماهم خپله مزدوري کوله ټول مي هلته درې کاله پر پوره
کيدو وو چې ترما کشري ورور مي د کليوال پر تليفون زنگ راته
ووهی او د کوزدي مبارکي يې راکړه، حق پک سوم، نه پوهيرم څه

راوسول خو ژبه مي بنده بنده كیده چا چا ماته يې وکړه؟

هو هو لا تاته يې وکړه د شیرخان اکا لور ده .

خير کشری ورور مي وو ډير په حوس يې زنگ راوهلی وو ده فکر کوی چې غمی به له غمونو خلاص سي خو ظالم خبر نه وو چې اوس يې تر ما لاندي ځمکه سره کړه او زما يې پر شپه کړه.

له کور څخه مي مور او خویندو زنکونه راته وهل خو دوی زما له حالت څخه ناخبره وو مایې هم تلیفون اوکي کړ مور ده نو زړه مي نه سواى ورڅپه کولای د زړه په زور مي روغېر ور سره وکړ دوی مبارکياني پر را و اورولي مایې هم په يوه خبره مبارکي واخيسته او مننه مي ترې وکړه، نور مي توان نه وو تلیفون مي کات کړ او زړه ته مي ډنگونه ورکړل.

د شیر خان اکا لور او زما کوژده! خو دا ځای زما خوښ نه وو، زه لاهم د کوژدې لپاره آماده نه يم، زه مسافر يم، د نجلۍ به زه خوښ يم او که نه؛ خو زما دا دوستي هيڅ نه وه خوښه، دوی هيڅ زما رضایت ته نه وکتل، زما غریبې ته يې ونه کتل چې زه په څنگه حالت کي پيسې گتم او دوی يې څنگه هره ورځ په کوژدو او ودونو مصرفوي، الله ج او اسلامي شرعت مور ته حق را کړی چې د خپل ژوند ملگري بايد په

خپله وټاکو خو دلته خبره د پښتنولي وه، ته خونو پوهیږي چې
پښتنولي ته یې تر ډیرو لوړ ځای ورکړی.

خیر زما له ناخوښې او چورتونو به نو دوی څه خبر وو، خپلې
خوشحالی یې سره و لمانځلې یو خوا زما غمومه بل خوا ددې خلکو
ناوړه رواجونه، لوړ ولور، د ناوې پوښ، د ناوې د اختر جوړه، د ناوې د
مور کالي، بل خوا د زوم جوړه، وچه میوه، یو دانه لوی چرگ دا
رواجونه که یې د ماښام دا کور درلوده که یې نه خو باید دا مراسم
یې ترسره کړي وای، یوځل د زوم کورنۍ پکښې تباه کړي، بل ځل د
خسر کورنۍ، اولادونه یې په څه شکل سختۍ پیسې گټې، خواري
کيږي، د بل مزدوري کوي خو بس د پښتنو ورک رواجونه یې
همدومره نور له کوره ورک کړي.

پنځم کال پر را نوي کیدو وو چې پلار مي زنگ راته ووهی او راته
ويې ويل غميه نور راڅه راتلونکي هفتې ته مو د واده ورځ ټاکلې. دا
نو بس د پلار زنگ نه وو سم دم د راکيټ وار موږ خو هم پښتانه وو
اوس خوبه مي د پلار د بگړۍ عزت ساتی نو له پلار سره مي ومنله
چې سمدې ان شالله.

په دوو ورځو کي مي خپل کارونه سره ايسته او دوري کړل د شورتي

رنگ ملت 51

والا وو که څه بلاوي په هغو مي ځان وليدی ترڅو يوه ورځ مي بندي
کړي او بيا مي وطن ته واپروي، واده ته هم درې ورځي پاته وي، زه
يې و بندي خانې ته راوستم گڼ شمير نور افغانان هم وو ټولو په هغه
فکر راغلې وو چې ما درلود، شپه تيره سوه سباته خو نو زما زړه ډاډه
وو چې نن خو مو ليري دا ورځ هم ووتل يوه شپه او دوې ورځې پاته
وي اوس مي نو قصد کړی وو بايد چې را رسيدلی وای تليفونان خو
ټول له همدې پوليسو سره وو، لنډه به يې درته کوم درې مياشتې يې
همدلته بندي کړم نه له کوره زه او نه کور له ماخبر وو، انديښنو او
چورتو پر سر راخيستی وم، واده به څنگه سوی وي؟ کړی به يې وي
او که به راته په طمه وي؟ مور او خويندي به مي پر کوم حال وي؟
وروسته تر دريو مياشتو بنديې تر سرحد را واپولم چې ما هم لس
قدمه پر ځمکه اينبودل يو موټر مي مخ ته ودریدی ټيوټا ماډل موټر
وو درې تنه ډبل ځوانان راکښته سول او زه يې موټر ته پورته کړم،
ذهن مي کار نه کاوی چې دا اوس کومه پيښه ده، د ايران حکومت تر
سرحد درپسي راوښتی، بيا به مي فکر وکړ چې دومره مهم ترهگر خوهم
نه يې غمی يې غمی، سترگي يې راوتړلې او دوه ساعته منزل يې
راباندي وکړ وروسته يې سترگي راخلاسو کړي او په غره کي يې يو

رنگ ملت 52

غار ته و خيزولم زما د پلار شميره پياد وه هغه يې راڅخه و غوښتل
زنگ يې ورسره ووهی ستازوی مي غلا کړل يولک پيسې راوپه زوی
دي زوندي بوزه، د پلار خبري مانه اوريدې خو دلته مي شپه سوه له
شپې مياشت سوه فکر وړی وم پلار خومي دومره پيسې نه لري شايد
فقر وکړي، کوم څوک به يې ورکړي که يا همدا چورتونه وو زه وم او
په غره کي غار وو، دوه وخته ډوډی وه د اوداسه اوبه وي او يو څادر
و د لمانځه لپاره بس خلاس.

خو خيبر

دوه مياشتې همدلته تيري سوي يو وخت وو چې پلار مي له دوی سره
د نورو قاچاقبرو په واسطه جوړ امد ته رسيدلی وو زما کار خلاس سو
د نيروز په بازار کي ما او پلار سره يوځای سو، نور مي خبرو او
هرڅه ته تر وس تيره وه موټر ته وختلو تر دا مان ولسوالي چې وتلو لږ
پر حال سوم، ځان ته مي وکتل وچ کلک ډنگر، سترې، تور مخ،
شونډي پرې، خيبرن کالي او مريضې داسي کړی وم لکه يو اسکليت
بس نور څه نه وو پلارته مي وويل:

واده او مراسيم مو پخبر سوه، پلار مي هم وويل هو خو کاش چې
بيخي مو کوزده لانه وای درته کړي، سړک هم سم نه وو څو ساعته

وروسته کورته ورسیدو د مور، خویندو ورونو او کلیوالو خوشحالي ماته هم لږ همت راکړ او شکر مي وکارې چې دومره غمخوران خو لرم. اوس نوزه هم دردو وزلی وم لږ مي خپلې خونې ته زړه ور کشیدی چې وگورم څه وړ میرمن مي ده او څه وړ خوند کوي واده. مور مي ویل بجیه ستړی یې، مریض یې بدخابه هم یې ولاړسه وختي پریوزه، خبره یې دیما پر زره وه خو په خوله مي نه ویل ولاړم او د خونې په وره کي مي اول قدم کینسود دا وخت نو زما د واده له ورځې تقریباً ۶ میاشتې شا او خوا تیري سوي وي، کوټې ته په بسم الله ننوتم میرمن مي ناسته وه لکه عادي د کور بنځه نه نوي جامي وي، نه پایزېپ وو، نه میخک او نه سپیده وه، حیران سوم دې خوباید نن د واده شپه جوړه کړي وای چې وررژدې سوم انسانان ټول کمزوري پیداسوي زه هم شرمیدم او دا هم خو خیر انسان اول د میرمني پر مخ مینیږي او وروسته ورسره مینه کوي خو چې مخ مي ور لوخ کړ شاته مي وکتل د پښتنو یو رواج دی چې زوم ته په اوله شپه مور یا خوندي د دروازې تر شاه پتیږي چې عکسالعمل یې وگوري او زړه یې پرې ښه شي دوی هم مناسبات پرځای کول ملامتې نه وي.

مخ چې مي ولیدی پوه سوم چې د عمرونه زړه یې راته غوښتې، اخ

رنگ ملت 54

ربه، زموږ کوم مسؤليت چې د پلار پر اوږو وو يو يې هم سم نه دی ترسره کړی، نوم مي غمی دی، تعليم مي نه دی کړی او واده هم د کليوالو په خوښه راته سوی دانو اوس کومه زمانه ده، هغه زما سترې، زما هوس، زما مصرف زما ارامان هرڅه له خاورو سره خاوري سول اوږد و غځيدم ځان مي پر خوب او ستړيا واچوې له ځان سره مي وويل چې هرڅه وکړي بد رنگې دي د پلار ده ارام اوسه پر زړه يې تيروه غميه.

خو لنډه داچې د واده په ټول خوند نه يم پوه سوی او نه مي هم ترې اولاد سوی خو بس ما د پلار او کور لپاره ژوند کاوی ما ددوی زړونه او حيثت ساتی هغه چې خبريدم پر ما عمر تير وو.

کيسه يې ډيره غمجنه وه ماهم په همدې خبره ورسره پای ته ورسوله چې، ته ملامت نه يې د ميرمنې يا خاوند ټاکل د هر انسان هغه ځانگړی حق او حریم دی چې حتا مور او پلار لا پکښې فقط د نظر حق لري، خو پښتون په ايران کې وي دلته يې ورته واده هم کړی وي، د افغانانو ژوند هم لکه وچه پانه د باد په خوښه مخته ځي.

غمی کا کا ملامت نہ وو، بس د نوم پہ سر کي یې د غم توري اول وو.
ولاړ سوم کا کا ته مي چای ور واچولې او کا کا هم تر چایو مخته یو له
نسوار بوتل خخه په دوو گوتو نسوار راواخیستل اول یې سږمو ته
ونیول ځان یې پرې ښه و پرچوی وروسته یې یوبل نامي نسوار
وخولې ته واچوی خوله یې پرې قلف کړغ او سر یې بالښت ورکړ،
ماهم خبري و نه غځولي یو گړی یې باید ارام کړی وای.

ښه کار نه خپریږي!

غمي کا کا وروسته بیا په خبرو پیل وکړ:
هیریزې مي نه زما د واده دویم کال وو په کلي یوځوان له بیکاری او
غریبۍ خخه د یو شخص له جیب خخه غلا کړي وه، چې کله پرې و
اثبات سوه نور پر ځوان ژوند حرام سو، د ځوان پلار دغله په پلار،
ځوان په غله، د ځوان د کورنۍ غړي هم دده دغلا په نوم تورن سول،
ټولو ته یې د غله کورنۍ ویله داخو بلکل ناسم چلند دی، رسول ص
فرمایلي چې که کو ماښام څوک پر یو بد فعل ولیدی سهار په هغه
سترگه مه ورته گورئ ځکه چې کیدای سي هغه د شپې توبه کښلې
وي او ستاسو دا ډول لید بیا گناه لري خو بس زموږ ملت نو کله سم

او روا کار کوي، همیشه په دغسي ناوړه دودو کي دوی غرق وي لکه دا د شیطان وظیفه چې دوی په ټیکه نیولي وي. ما ورغبرگه کړه، بس د ښه کارونو انعکاس یې کار نه کوي پر بدو خبرو نشرولو نو ټول غښتلې همدا ددې ملت ناکامي ده چې همیشه منفي نظره وي او دا ډول پېښې غواړي وويني او نشر یې کړي، که هرڅوک د خپلي پوهي او علمیت په اندازه خبري وکړي، نو دلته به د ډیرو خولې گندلې وويني؛ ځکه هغوی په صحي او اصلاحي توگه د یوه حرف ویلو توان هم نه لري، خو اوس یې په گڼه گونډه کي خپل ځان ورگډ کړی.

د افغانانو ناروغي!

خیر غمي کاکا هم دومره ډیره دمه زړه نه غوښتل خبرو ته یې موقع لټوله ماهم فرصت ورکړ چې پیل یې کړي.

په وطن کي مو ځيني لا دا سي پېښې هم کيدي چې د کورنۍ يو يا څو تنه به د لوږې له لاسه مړه سو، سهار به یې د کلي خان په ختم کي پسونه حلال کړل، وینې به یې توی کړي او نسونه به یې ماړه کړل، خو هیچا هم دا فکر نه کاوه چې نن کوم پسونه تاسو د کاډې همدري په

موخه حلالوئ که مو پرون ددې نیمايې مرسته له همدې کورنۍ سره
کړي وای نن به یې همدا حالت نه وو، دلته ډیر دغسي دي، زما بڼه
پیاوړې تر بوران هم له یو بل سره دغسي نه کوي لکه د نن زمانې
افغانان.

د افغانانو تر ناروغې زیات افغانستان ناروغه دی، چې ترڅو د
افغانستان حالت سم سوی نه وي، د افغانانو حالت نه سمیږي، ترافیک
خپله قانون ماتوي، قانون جوړونکي قانون ماتوي، پولیس خو بیخي
قانون پیژني هم نه، په ښار کې ټولو یو سرگردانه حالت جوړ کړی.
زموږ ناروغی زموږ کمزوري ده، زموږ ناروغی زموږ بدمرغي ده،
زموږ ناروغی پرديو ته جاسوسي ده.

ښه مې پیاوړې کيږي دیموږ په کلي کې یو دوه ځوانان د لوبو کولو پر
مهال په جنگ سره واوښتل دوی د لوبو او خوشحالي کولو پرسر هم
جنجالونه کوي، یو یې په چاقو ووهی زموږ خلک اکثره چاقو په جیب
کې گرزوي دا د غیرت او جگړه مار ښه ده دوی نه پوهیږي چې
ترټولو ښه وسله قلم ده او ښه سرمایه کتاب دی، دوی ته یې نوڅوک
ور وښیې ټول غریبان دي، هغه یو ځوان یې لږ زخمي کړ دونه نه وو
خوږ یوازي یې د لاس پوست واوښتی وروسته مو کتل ټول لوی لوی

سړي وو د ماشومانو پر سر يې جنجال سره شروع کړ ددې پر ځای چې روغه سره وکړي او يوله بل څخه بخښنه وغواړي نور يې هم جنگ تيز کړ خو خیر په يوه طرف کي يې دا يو په چاقو وهل سوی ځوان زيات خوږ سو جنگ خلاص سو، وروسته خلکو فيصله وکړه چې د چاقو وار کوونکی ملامت دی نور يې هغوی ته وويل چې په مرکه ورسئ او پور ور وړئ يوه ورځ وروسته دوی همداسي وکړل د معمول سره سم يې پنځوس زره کالداري، يو پسه او شل سپينږيري وروستل هغوی ورته اجازه نه ورکول ځکه ويل يې چې زموږ هلک زيات خوږ دی اوس مو وړې پاکستان ته ترڅو يې د صحت حالت مالوم سي بيا به خبري کوو ددوی خبري ډيري له درد او نفرت څخه ډکي بنکاريدې زما هغه ورځ پياد وه چې هلک ډير لږ خوږ وو حال داچي د پاکستان پرځای يې په يو کلبواله دواخانه کي هم گزاره کيدله خو دوی سملاسي داسي کول دوی د خپل زخمي پر سر پيسو اخیستلو ته لار جوړوله، دوی د نفرت، جنگ او بدبيني سره لمبو وهلي وو اخير يې يوه مياشت وروسته په دوه لکه کالداري جوړه وکړه د مرکې پسه يې هم واخیستی او جوړه يې وکړه اخير يې هم خپل هدف ترلاسه کړ خو د نورو په زهيرولو او ستړي کولو سره.

دا زموږ د خلکو کمزوري ده، ددوی غیري ټولنيز او بشري کمزورتيا
زموږ ټولنه تر خاورو لاندي کړي ده.

غمي کاکا دچايو گېلاس يې خالي کړ او د گېلاس پر سر يې لاس د
بس په بڼه کينډود پوه شوم چې نور د چايو خوړلو علاقه نه لري، پښې
يې و غزولي لږ يې بالابنت ته څنگ ورايله کړ د سهار اذان ته درې
ساعته وخت پاتي وو دا وخت د مجلس لپاره بڼه کافي وو خو که
موافقه وسي، غمي کاکا ته مي وويل چې ويديږې او که مجلس کوي
ويې ويل يايانن به د سهار لمونځ په وينه کوو نور وخت مويوه
سترگه ويده او بله وينه وي بس لمونځ وکونه موږ پرې پوه سو او نه
يې په بڼه توگه دا فرض ترسره کړو نن يې وخت دی چې په روڼو
سترگو لمونځ وکړم، ماهم بغير له دليله ومنلغ او د هو په بڼه مي سر
وښوروی.

زموږ ټولنه او خرافات!

غمي کاکا ته بيا د موضوع چانس په لاس ورغلی دستي يې بحث پيل
کړ.

زموږ ټولنه هميشه د ستونزي تل ته درسيډو پرځای د ستونزي په منځ

رنگ ملت 60

او يا پای کي د هغې په حل پسي گزري، خدای ج هرڅه امکانات، لار او ليکه په لاس ورکړي خو پر هغه لار نه ځي دا ددوی بدبختي ده، ددې ملت افراد يو هم له مور او پلار څخه دعا نه اخلي خو د مسجد له ملا څخه دعا غواړي، د ملا صيب په پښو کي سر ږدي، د هغه له ويري هرڅه پرېږدي مگر د الله ج ويره هيڅکله نه محسوسوي، جادو، کوډي او تعویزان خو پر ملايانو پور دي، دوی هم ښه په نره پيسې پري اخلي، د يوه کور ورخراب کړي د بل دا ور شين چمن کړي، يوه ته گوته ور رنگ کړي غل يا مجريم په ووينې او بل ته بيا په هگۍ کي کوډي ور پيدا کړي مصرف يې يو پسه يا يو وزگورۍ سي، دوی خپل پلرونه او ميندې هيري کړي دي چې ترې دعا واخلي، دوی خپله قبله هيره کړي وي چې ورته لاس لپه کړي دوی خپل رب ج دومره نه يادوي څومره چې د مسجد ملا اکا يادوي، د هغه ډير تعظيم کوي حتا سر يې د نس تر منځه را ورسېږي، ملا اکا که نو په شي خبر وو يانه بس سپينه بگړۍ، توره غټه ږيره او د مسجد محراب د هرڅه معيار دی، همدا ملت که د خپل مور او پلار مشر ورور احترام، عزت او امر منونکي و اوسي بيا به نه ملا اکا ته وخت پاته سي او نه هم د ملا اکا و تعویضي ته، ملا اکا دين او سياست جلا گڼي يا به دين پالې يا

رنگ ملت 61

سياست ددواړو گډول کفر دی، حال دا چې سياست او دين سره گډ دي،
ددوی بيل والی د سیکولرانو کار دی، رسول الله ص تر ټولو ښه
سياستپوه او سياستمدار وو، هغه هر اسلامي امر او ارشادات د يو ښه
سياست په واسطه تطبیقول.

ما ور غبرگه کړه چې هو کاکا مور همیشه په يو غلط ادرس پسې يو تر
هغه وخته چې تر کړنگ ولویږو، هرڅه غواړو په خپله تجربه کړو د
نورو له تجربو هيڅ درس نه اخلو اخير هم دا خپل ژوند په تجربو
راباندي تير سي، ملایان که په سياست کي شراکت وکړي ټولې چارې
به ښایسته سي ځکه سياست د اسلام له نظره د اصلاح او ښایسته
کولو په معنا راغلی، مور اوس په يو نړيوال کلي کي ژوند کوي اړتيا
ده چې هغوی زموږ له اعمالو او افعالو څخه متاثره کړو نه متنفيره،
موږ بايد هغوی په دې و پوهوو چې د اسلام مبارک دين يعنې څه؟
موږ بايد د هغوی توجه را جلب کړو همداسي مي خبري پسي و غزولي
خو لږ پوه سوم چې خوب راباندي غلبه کوي کاکا ته مي وويل چې
ويده به سو سهار له لمانځه وروسته به ترچاي خوړلو وظيفه وکړي او
وروسته به مجلس وکړو ښارته به هم ووزو او وبه گرزېږو کاکا هم
بغير له مخالفته ومنله ويده سو کاکا ته مي تر سر پورته د اوبو

گېلاس او منگی کينبږد زه هم ترې ولاړم.
سهار لمانځه ته مي پرې بزغ وکړ چې پاڅه کا کا د لمانځه وخت دی
فکر مي نه کاوه بس لکه شل کلن ځوان داسي په قوت راپورته سو
اودس يې وکړ مسجد مو د کورڅنگ ته نژدې وو ولاړ په ملا اکا پسي
ودريدلو لمنځونه مو وکړل چې دعا ته مو لاس پورته کول ملا اکا په
نصيحت پيل وکړ مور هم ملاوي ديوال ته ورکړې چا چې به کار درلود
يا به هم ددوی په خپل فکر عالمان وو ووتل او کورو ته يې ځانونه
رسول غوښتل.

د لور ارزښت!

ملا اکا تر لنډ تلاوت وروسته په پښتو خبري پيل کړي:

قدمندو ناستو حاضرينو نن پر څو موضوعاتو خبري کوم چې اوله له
هغو څخه يې د لور او زوی موضوع ده.

ای مسلمانانو تاسو د جهالت دور ته تلونکي ياست، تاسو د مکې د
مشريکينو عملونه ترسره کوئ، تاسو مو خپلې لوراني د بدبختي سبب
گڼئ او زامن د سيالداري سبب گڼئ، په تاسو کي څوک ولي د خدای
دی چې دا امرونه راوړئ او په زړونو خبر ياست؟ د جهالت دور درپياد

کړی په هغه وخت کې به مشرکینو خپلې لوراني ژوندی ښخولې، د لورانو په پیداکیدو سره به شپه او ورځ له کوره نه راوتل ځکه دوی به دا شرم گڼی، دوی به خپلې لوراني د بدبختۍ سبب گڼلې هغه به یې ژوندۍ ښخولې او یا به یې په بدو کې ورکولې تاسو ته خو اسلام په دې اړه خبر درکړی چې تاسو له خپل شر او خیر څخه نه یاست خبر تاسو که زوی بختور گڼی نو هغه زوی به تاسو بدبخته کړي او هغه لور چې تاسو یې بدبخته گڼی هغه به ستاسو کور ته ښکلا ورکړي، نظم به ورکړي، نظافت به یې وکړي، د یوبل کس نیمگړی ایمان به پوره کړي، د پلار خدمت به وکړي د ورور عزت به وکړي ایا تاسو له خپلو اولادونو ډیر رنځ وړئ که له خپلو لورانو؟ ښکاره ده د دلورانو په تناسب هر یو له خپل بې تربیی زوی څخه رنځ وړئ، نن چې د چا لور پیداسي په کلي کې مخ نه لري، په کور کې هم یو اوبل نوم ورته اخلي حتا د ښځي په نوم یې نوموي ولي ځکه چې ده زوی نده راوړی، ایا د زوی راوړل نارینه توب او د لور دا ښځي توب دی؟ تاسو پر خپلو ایمانونو و ویریرئ، اولادونه مو که ښځینه وي که نارینه د الله ج له طرفه یو ښایسته ډالی ده ویې منئ، مننه یې وکړئ او پالنه یې وکړئ. لور د رحمت سرچینه ده، لور د همت ډکه اینه ده، تاسو مو د لورانو په

دسمال او واده کي خومره نارې وهی اه مصرف وسو، اه میلمانه زیات مه راغواړی اه ډیر رش مه جوړوی مازي یې په پرده کي وباسی اه ډیر شیان مه پخوی خو د زوی په واده کې چې مو ښه عالی درجه ډوډی د ټول ښار ځوانان، لوکس موټران او ښه هنرمندان نه وي راغوبنتې خوب نه درځي ایا همدا د لور او زوی ترمنځ د حقوقو ساتل دي؟ ایا تاسو هم ځانو ته نارینه وایاست؟ تاسو هم کله له لورانو څخه د متقابل چلند هیله لری؟ بیا هم چې مور سره کښینو یو اوبل ته وایو ولا چې بس دالور مي یوځای خوندي کړي وای وخت د پتنو دی ایا کله مو هم د خپل زوی پر سترگو برغولی ور ایښی؟ تاسو د خپل زوی لار څارلې چې هغه څه کوي؟ د خپل زوی غم ور وخورئ چې نور ترې په امن سي د لور سر ته مه کښینئ چې ولور به یې وخورئ، د ښادیو په مراسیمو کي خو ټولو نارینه وو ته اول درجه بوت، کالي، صدری او خولی ور رانیسی خو د لور مو ټول مصرف زر کالداري وي ایا همدا مو بس نده چې لور ستاسو لپاره خومره قربانې ورکړي؟ تاسو د خپلي لور د زړو بوتو او کالو شکایت اوریدلی؟ خو زامن هره ورځ پر هره دروازه تاسو ته ولاړ وي او د نویو شیانو غوښتنه کوي، همدا د لور ارزښت دی، همدا د لور گرانښت دی، انجونې د کورنو ښایست دی،

رنگ ملت 65

بغير له بنځو کور ذندان دی، انجونې مه رټی، بدې یې مه گڼی، هغوی وپالی، مینه ورکړی، حق یې ورکړی، د کوژدې لپاره یې ورته مناسب ځای وټاکي نظر یې واخلي، په ښه شان او شوکت سره یې له کوره رخصت کړی، هر وخت یې پوښتنه کوي، مه پرېږدی چې ستاسو څخه یې زړه ازار سي، پرېږدی هغه د کفارو د وخت عادتونه او رواجونه. ملا اکا اوله موضوع پای ته ورسوله خدای شته ماته یې خبرو ډیر خوندي راکړ ځکه هغه ځای یې وگراوه چې کله نور وختونه به له ښو او بدو کولو څخه منع کیدو نور به شی نه وو نن همدې خبرو ډیر خوندي راکړ په طمعه وم چې دویمه موضوع به د چیشې وي غمي کاکا ته مې د سترکو تر کونجو وکتل خبرو یې ښه خوندي ورکړی وو ځکه ملا یه نوره هم دیوال ته ټینګه کړه و پوهیدم چې د ژر وتلو تکل نه لري.

ښه کورنی!

ملا اکا بیا په خبرو پیل وکړ دا مقدمه یې په کورنی، ښځو او حقوقو شروع کړه، بیان یې پیل کړ اول یې د ښځو د حقوقو په اړه وویل:

حاضرینو مسلمانانو ښه کورنۍ د ښه ټولني لپاره مقدمه ده او ددې
مقدمې سر ټکي خاوند او ميرمنه دي، تاسو فکر وکړئ چې تاسو ددې
ټولني مقدمه څه ډول پيلوئ ښه او که بده؟

له مېرمنو سره مو د ملگرو په څير گزاره وکړئ د سيالانو په څير نه،
اکثره خاوندان خپلي ښځي تر ټولو لوي سيالني د ځان گڼي دا ډيره
بده ده ځکه هيڅکله يو سيال خپل بل سيال ته خپل د بدن اندامونه نه
ور ښکاروي نو دا ښځه مو څنگه سياله سوه؟ دا يو غلطه مفکوره ده
چې له وختونو راهيسې زموږ په ټولنه کي رواج سوي او د ټولو خلکو
گډ خوږ ژوند يې ور بدرنگه کړی دی.

مېرمني مو خپلي ملگري وگڼئ، دهغوی ورښتانه هره ورځ مه
ورشکوئ، وهل او ټکول مه کوئ ځکه وهل د حيواناتو لپاره دي،
انسانان خو په خبره پوهيږي، ميرمني مو د کورنۍ چارسمبالي دي، د
ورځي د ستړيا زور مو تر دوی مه کارئ، ميرمني مو معصومي دي،
خدا ورسره وکړئ کميږي نه، د ورځنيو چارو پوښتنه يې وکړئ تر څو
دوی ته د ماليکت احساس پيداسي، ميرمني مو د مزدورانو په څير مه
کاروئ، کار به درته وکړي سمدېه خو تاسو هم ورسره د بشر په څير
کړه وړه وکړئ نه د حيوان.

رنگ ملت 67

زامن مو هم د کورنۍ برخه و گڼی تعلیم ورباندي وکړی، ساتنه او پالنه یې وکړی، څارنه یې وکړی، له بیخایه گزیدو یې را وگرزوی، د نظافت خیال یې وساتي خیرن انسان ټولنه چټلوي، په کوټه کي له میلمنو سره د ناستې اصول ور وښیاست، کورنۍ او ټولنیزه تربیه ورکړی، ټولو ته مساوي حقوق ورکړی، اولادونه پر والدینو د ښه نوم، تعلیم او کوژدې حق لري هر پلار چې همدا درې حقه ادا کړل خپل خدای مسولیت یې تر سره کړ، اولادونو ته مو د مشرانو په مخ کي د خبرو کولو څخه پرهیز کول ور وښیاست، دوی ته د انساني برخورد کولو په اړه وواياست، د صداقت له مکتبه یې فارغه کړی، منافقت مه ور ښیاست، د اخلاقو په بهترین مرکز کي داخله ورته وکړی، همدا ستاسو اولادونه ستاسو شملي دي مه پریردی چې شملي مو پرځمکه و غورځیږي.

په لورانو مو تعلیم وکړی، ځکه یو با تعلیمه مېرمن یو تعلیم یافته کورنۍ رامنځ ته کوي، لورانې مو د خپل زړه برخه و گڼی او ددوی په خوبه ځای یې د ژوند شریک وټاکي، لکه پسونه چې په گنج کي ناخبره کس ته په پیسو ورکوي تاسو مو لورانې په دې شکل سره مه

ورکوئ، څنگه چې مو د زامنو لپاره ښه ځای گورئ همداسي مو د لورانو لپاره مه ښه ځای وگورئ.

د لورانو او خویندو په روزلو کي ثوابونه دي، ځکه چې ډیری خلک زامن تر لورانو ښه گڼي په همدې خاطر الله ج دي لور او خور تربیت کوونکو ته د ډیرو اجرانو خبر ور کړی، دویم دلیل یې دادی چې مخکي تر اسلام به لورانو ته په نه او بده سترگه کتل کیده ځکه ورته الله ج ډیر اهمیت ورکړی او رحمت یې بللی.

الله ج به په ورځ د قیامت له همدې مړې نجلۍ څخه پوښتنه وکړي او وبه فرمایي چې ته یې په کوم جرم مړه کړي یې ؟

هغه وخت چې اسلام نه وو راغلی پر هر کس چې به یې د لور د زیږون زیری وکړ مخ به یې تک تور وا وښتی ځکه ډیر د شرم کار ورته ښکاریده.

که به یې مړه هم نه کړه نو په کور کي به یې وساتله چې کله به لویه سوه خرڅه به یې کړه لکه دا اوس او حق به یې هم نه ورکاوه لکه په اوس وخت کي.

دا اوس چې موبږ داسي در بدره يو، ټوك ټوك يو، پنبه مو ځمكي ته نه ورځي، دا غټي نافرمانۍ او سر كښۍ په موبږ كې سته ځكه موبږ لور ته د انسان په سترگه نه گورو، په ميراث كې برخه نه وركوو، چې كله لويه سي خرڅه يې كړو، چې كونډه سي دخسر كورنۍ يې په واک كې واخلي وای دا زمونږ كونډه ده.

دا ټول رواجونه د جاهليت د زمانې دي، نو ځكه نبی ع ص په خپلو ارشاداتو كې يادونه كړې چې د نجلۍ په تربيت كې ډير ثوابونه سته.

رسول الله ص فرمايلي: كه د يو سړي درې لورانې وي، اويياې درې خویندي وي، ياهم دوي دوي وي، ده نيكي وكړه له دوی سره په ملگرتيا كې، داسي ملگرتيا چې ښه يې وساتلې او ښه يې وپالې نفقه، جامه، د اوسيدو ځای او تربيت يې وكړ، ددې ترڅنگ ورسره تر همدې زياته نيكي هم وكړي ښه جامې، ښه خواك ښه پالنه يې وكړي او له الله ج و ويريزي ددوی په مقابل كې الله ج به په همدې بدله كې ورته جنت وركوي.

تاسو فكر وكړئ د حديث شريف په مفهوم ځانونه پوه كړئ تاسو دخپلو لورانو او خویندو حق حقوق وركړئ ترهغه يې هم زياته ښه پالنه وكړئ

تاسو ته به يې په مقابل کي جنت درکړل سي ايا تر دې هم بله بهتره
لاره وينئ.

څنگه چې ملا اکا و فرمايل ډيري پرځای او دنن د اړتيا وړ موضوعات
يې را و سپړل، زموږ ټولنه همدا بد رواجونه لري، نارينه هغه دی چې
سهار او ماښام خپله مېرمن ووهي، لس اولادونه و زيږوي بنسونه او
روزنه يې نه وي، رزق پر الله ج پور گڼې خو خپله هيڅ نه کوي،
اولادونو که يې ټوله ټولنه شريره کړي وي او يا يې نيم کلی په جنگ
اچولی وي د زامنو ملامتي نه مني بس دا دالله ج له لوري گڼې چې د
هغه خونه وه، له بده مرغه بايد ووايم چې دوی ټول سپين چرگان دي
چې په سر سایه کي يې خلک ملايانو ته ورکوي، دوی هيڅ گنا نه وي
کړي.

غمي کا کا ته مي فکر سو دواړه سترگې يې په ملا صاحب کي ښخي
کړي وي، انتظار وو چې دا وار به کومه داسي اړينه موضوع را
وسپړي چې د زړه غوتي مي پري خلاسي او غم يې سپک سي، ما
همداسي د سترگو ترکونجو ورکتل خو ده زما لور ته هيڅ فکر نه کاوه
يا يې هم بلکل فکر دلته وو لانه.

رنگ ملت 71

ملا اکا بيا په خبرو پيل وکړ يو او نيم کسان وتل تر ډيره دوی يې
ځوانان وو، دوی فکر کوي دين د زړو لپاره دی او موږ په هر تاله
پوره يو ددين او محراب خبري بايد يوازي سپينږيري واوري، او
سپينږيرو هم تر ډيره ژوند ددوی په خير تير کړی وي اوس غواړي
ددين لار و نيسي، خير موږ يې څه کوو، را ځو د ملا اکا خبرو ته غوږ
نيسو او څه ترې زده کوو او يا عبرت ترې اخلو.

مکتب که مدرسه!

دا ځل ملا اکا خبره د مدرسې او مکتب تر عنوان لاندي را پيل کړه
زړه مي ښه را وکړ چې اوس نو له غمي کاکا سره ځان ورته ټينگ کړه
ځکه زه پوهيدم چې په همدې موضوع کي بيا له افراط او تفريط څخه
استفاده کيږي او زموږ ټوله خواري به اوس په يوه دقيقه کي په اوبو
لاهو کړي نه يوازي دا بلکه يو څه ناڅه به زموږ پر شخصيت هم و
موبنلوي ځکه د نن سبا ټوله ستونزه دوی عصري علوم يادوي خو بيا
هم پر زړه مي لويه ډبره کېښوده او په زړه نازړه مي ځان ته همت
ورکاوه چې راځه خير دی ستونزه نسته.

ملا اكا غارې تازه كړي او ويې ويل: زموږ ستونزه زموږ غريبې نه بلكې ناپوهي ده، زموږ جهالت او سرکښي ده، يو بل نه منل دي او تر ټولو زيات افراطيت دی چې موږ يې د ځمکې تل ته اچولي يو، مکتب او مدرسه دواړه د علم ترلاسه کولو مرکزونه دي، د جهل ماتولو سنگرونه دي، دوی د يوه پلار دوه اولادونه دي د دواړو ساتنه، پالنه او حفاظت زموږ ديني مسوليت او سپيڅلی رسالت دی، هر هغه ځای چې پکښې د جهالت په وړاندي مبارزه کيږي مقدس ځای دی هغه که مدرسه وي، مکتب يا کوم بل ځای، د دوی ترمنځ توپيري چلند ناسم فکر دی، دوی د زده کړو مرکزونه دي، زده کوونکي يې سره وروڼه دي، بنوونکي يې ملگري دي، دوه ماشومان له يوه کوره دواړو ادرسونو ته مراجعه کوي ايا دوی يو بل سره بايد دښمنان سي؟

ملا اكا دمه کوله ما ژر د فکر خراغ بل کړ، رڼا ته مي وکتل ځليده، نن ډيره بنايسته وه، ارمان يې پوره وو، نن ورته په بڼه سترگه کتل سوي وو، نن د مدرسې مشر ورته د جهالت په وړاندي د مبارز نوم ورکړی وو ولي به په ځان نه وو غره، د ملا اكا په اړه مي ليد بدل سو، ملا اكا منځلاری مخته تلی، بايد چې همداسي يې کړي وای ځکه اسلام خپله د اساني دين دی، منځلاری اوسيدل يې غوښتنه ده ملا اكا ملامت نه

رنگ ملت 73

وو خپل مسولیت یې ترسره کاوه، ملامت موږ وو چې هر سپین کالي ته د ملا په سترگه گورو، ملامت موږ یو چې خپل علم ته د تقویې دوا نه ورکوو، فکر کولو ته مي رخصت ورکړ ځکه ملا اکا انوار را وروړل باید چې ترې لاندې درېدلای وای.

ملا اکا د اوسنی زمانې سره مزل کول د دیني او عصري زده کړو په ترسره کولو سره بریالی و گڼی بغیر له دوی څخه یې همدا مزل نیمگړی او ناکام و باله، باید چې همداسي یې ویلي وای ځکه موږ باید د الله ج دین او ارزښتونه یې تر نورو ورسوو، نورو ته د رسیدو لپاره موږ باید د عصري نړۍ اصول زده کړي وای.

ملا اکا په تونده لهجه او لوړ اواز سره وویل: تاسو حاضرینو تر اوسه خپل مسولیت په همدې برخه کي نه دی ترسره کړی، تاسو هر یو دوه اولاده لرئ یو مو مدرسې ته استوی دویم مکتب ته خو ددوی ترمنځ اړیکو باندي هیڅکله تاسو له دوی سره خبري نه دي کړې، ایا تاسو ددوی دواړو ترمنځ کله هم اتفاق کړی؟ یاایا بس ټول مسولیت زموږ تر محرابه را زغلوئ، تاسو خو هم په دې برخه کي خپل رسالت ترسره کړئ، عصري زده کړي له دیني زده کړو سره لازمي او ملزومي دي، په لورانو مو تعلیم وکړئ هغوی هم د تعلیم حق لري، حضرت عایشې رض

هم علم حاصل کړې، دا ددوی حق دی ایا تاسو دا لازمه گنئ چې ستاسو د مېرمنې عملیات یا صحت کتنه نارینه ډاکتر وکړي؟ یا یا ټول همدا وایاست نو بیا ولي په لورانو تعلیم نه کوی؟

لورانو ته مو هم د تعلیم زمينه مساعده کړئ مور يې خلاف نه يو ولي؛ په يو اسلامي چاپيريال کي د ښځينه ښوونکو له لوري بايد وسي، اولادونو ته مو هم نصيحت وکړئ چې د مکتب نجونې مه رتئ، هغوی ته په لارو او کوڅو کي پاکټونه مه غورځوی، په صنف کي پر تخته او دیوال ورته په خپلو نومونو شمیرې مه څړوی، دوی هم ستاسو خوندي دي، د تعلیم چاپیریال یې ورته خوندي وساتئ ترڅو دی هم په ډاډه زړه تعلیم وکړي.

ملا اکا یوه بله موضوع هم په لنډو ټکو را وسپړله یو دم یې اواز وکړ او ویې ویل:

ایا پوهیږئ چې ښه مسلمان څوک دی؟ تاسو تر ننه له ځان څخه همدا پوښتنه کړې؟ که مونه وي کړې نو نن یې زه درته وایم چې ښه مسلمان څوک دی.

رنگ ملت 75

له خوږ نبي رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه يو چا پوښتنه وكړه چې اى د الله ج پيغمبره كوم اسلام ښه اسلام دى او كوم مسلمان ښه مسلمان دى؟

نبي عليه ص جواب وركوي چې هغه سړى ښه مسلمان دى چې نور مسلمانان يې له لاس او ژبې څخه په امن كې وي.

دده له لاس او ژبې څخه څوك نه ويرېږي چې غلط عمل به پرې ترسره كړي، په ژبه به غلطه خبر وكړي، په ژبه به غيبت، ښكنځل، بحتان، چغلگري او فحشا نه خپروي.

په يوبل حديث شريف زمونږ خوږ نبي رسول الله ص فرمايې: په تاسو كې ترټولو غوره هغه څوك دى چې نورو ته خير رسوي.

ښه مسلمان د ضرر نه رسولو ترڅنگ بايد نورو ته گټه هم ورسوي ترڅو بهتره مسلمان و اوسي.

كه چيري يو كس په لاس او ژبه خلكو ته ضرر رسوي، داسې سړى نه يوازي دا چې په خپله بد سړى ده بلكې د خلكو د اوږو بار گزري، په ځمكه كې فساد خپروي، غلاوي زياتيږي لكه دا اوس، حكومت فاسد سي، رشوت زيات سي، ادارې نظام له منځه ولاړ سي، د كورونو

امنیت خراب سي، دخلکو ترمنځ د باور فضا له منځه ځي، دا حالت ځکه راځي چې خلک بد عملونه ترسره کوي نبي عليه ص فرمايې : ستاسو عملونه به پر تاسو حاکمان وي.

که موږ وغواړو چې بڼه مسلمانان و اوسو نو بايد له لاس او ژبې څخه مو نور په امان کي اوسي، غيبت، تهمت، شيطان، چغلگري او داسي نور ناوړه عملونه بايد په ژبه ترسره نه کړي لکه همدان چې د خلکو ورځنی کار گرزیدلی. په لاس سره هم بايد نور مسلمانان ازار نه کړو، غلا، وهل، بده لاره، خیانت او فساد بايد و نه کړو. و من الله توفيق.

ملا اکا خبري نوري اوږدې نه کړي خو زما فکر وو چې بايد تر غرمې خو يې سپيکر نه وای بند کړی او له ځايه نه وای ولاړ سوی، خوند يې راکړ ځکه منځلاری وو، سخت دريځه نه وو، د اوسني عصر په ټولو بټنانو يې سر خلاسيده او په زخمونو يې ملهم لگول، غمي کاکا ته مي فکر سو سر يې د ناخوښې په بڼه و بنوروی داسي چې ولي يې نصيحت بند کړ ده ته يې هم خوند ورکړی وو، غمي کاکا جبب ته لاس ور اوږد کړ د نسوارو بوتل يې را وکيښ پر خالي نس يې بڼه نازدانه نسوار ور ايله کړ خوله يې پر بنده کړه ما ورغبرگه کړه کاکا ځنگه دي

رنگ ملت 77

خونبه چې د سهار پر چايو ملا اكا هم له ځان سره ملگرې كړو و يې خندل ويې ويل تانو د خير په كار كې مشوره ليدلې وي مازي يې را دعوت كړه.

ملا اكا ته نژدې ورغلم ماوړ څنكه ملا اكا چې چای زمور سره نوش كړې ويې ويل سمدې زه هم يوازي يم خبره او كې سوه ملا اكا خپل كور ته ننوتی زه او كاكا كوتې ته راغلو كاكا ننوتی كوتې ته زه د كور پر دروازه راننوتم د چايو او ناشتې اډر مي وركړ راغلم كوتې ته كاكا هم څنگ اچولی وو ور سره كېناستم وخت لا نه وو وتلی ملا اكا غاړې تازه كړي و يې توخل او د كوتې پر دروازه راننوتی.

ملا اكا منځلاری ديني عالم دی، خبرو او نصيحت يې ډير تاثیر درلود موږ هم د چايو څښلو بلنه وركړه ترڅو د غمي كاكا ترڅنگ د ملا اكا له ارشاداتو هم ځانونه خبر كړو، ملا اكا په تنه پوخ ولي په عمر خام وو، ځان يې ښه ساتلی وو، ملايان همداسي كوي ځانونه ښه ساتي سكوت مو مات كړ پوښتنه موسره وكړه غمی كاكا مي ورته معرفي

رنگ ملت 78

کړې، گېلې مې هم ورته وکړې او دوی دواړو ته مې د بحث پیلولو لپاره مقدمه ور وکړه او ما غوښتله ورته ونيوی.

غمی کا کا وار له واره ورته وویل: ملا اکا نصیحت دي ډیر خوب وو، زما پر زړه ولگیدی، تا هغه څه وویل څه چې د ټولني او خلکو تقاضا وه، د نورو ملایانو په څیر نه وړغیدي چې ښه کوی بد مه کوی، نه د صحرا د ملایانو په څیر وړغیدي چې زکات او سر سایه و ملا ته ورکړی چې هلته یوازي د ځانو غم کوي، ته پر عصري او دیني علومو هم وړغیدي چې دا د اوسني زمانې ستونزه ده او تا ښه ور خلاسه کړه، د پلار، مور، لور او زامنو پر حساب دي هم خبري وکړي زه دي بیخي متاثره کړم، هلته وخت نه وو بحث ژر ختم سو ښه به وي چې پر ځینو مسایلو همدلته بحث وکړ ما مخکي له دې ځوان سره هم بحث پرې کړی ستا خبره د کانیې کرښه ده ځکه به ته هم راسره نظر شریک کړي.

ملا اکا وخنډل، فکر کوم د ځان په صفت خوشحاله سو، انسانان فطرتاً همداسي وي د ځان ستاینه یې خوښیږي خو کاذبه ستاینه انسان تر وخت مخکي پخوي او لار ترې ورکوي، غمی کا کا هم ملامت نه وو باید د خپل مجلس لپاره یې همداسي کړي وای.

د مشرکینو پر قدم تلونکي انسانان!

ملا اکا مقدمه پیل کړه، خوښي يې وښوده او موضوع يې د اوسني
زمانې د ستونزو څخه پیل کړه یادونه يې وکړه چې: زموږ خلک هم
لکه هغه د مشرکینو د قوم چې وي، افکار او عقاید يې هغوته سوي
دي، لاهم پکښې د جهالت نښې نښانې ښکاري، له الله ج سره شریکان
نیول سوي، کله د مخلوق صفت الله ج ته ورکړي کله هم د الله ج
صفت خپل پیر یا لیوني ته ورکړي.

دمکې مشرکینو رسول الله ص ته وویل چې ته دا دصفا غونډۍ موږ
ته سره زر که موږ به ستا نبوت و منو، دوی فکر کاوه چې که يې همدا
غونډۍ راته سره زر کړل موږ به زر واخلو او ولاړ به سو داځای يې
ده ته پاته موږ گټمن يو، خو دوی نه پوهیدو چې دا د خالق غوښتنه ده
له مخلوق څخه يې باید طمع و نه سي، هغه یوازي د الله ج کار دی،
د ملایکو او پیریانو کار هم نه دی، دا ستونزه اوس زموږ په ټولنه کي
ډیره تر سترگو کیږي د خالق ج صفت خاص دی هغه د زړونو مالک
دی په قران کریم کي راغلي چي الله ج د زړونو عالم دی، کله کله يې

يو نبي يا ولي ته د معجزې يا كرامت په سبب داخاصه وركړې، زموږ
خلک بس وايې چې پلانكي قربان يې سم بس چې دا زه ورغلم زما په
زړه خبر وو، زما د زړه خبر يې راته وكړه دا شرک دى، دا د الله ج
صفت دى بنده گانو ته يې مه منصبوئ.

شرک الله ج هيچاته نه پرېږدي، كه يې خونبه سوه چاته به قتل
وبخني، غلا به وبخني خو شرک نه بخني، دا داسي عمل دى چې
الله اعلان كړى دى چې زه هيچاته نه ترې وړ تيرېم.

كله كله خالق ته د مخلوق صفت ثابت كړي، كله كله يو ليونى تر غوږ
ونيسې چې پلانكي د بنار يا سيمي متصرف دى، نور كه هغه هر ډول
غل، بدكاره ياربشرمه وي بس دوى ورته د الله ج صفت وقف كړى
وي، دوى وايې چې دا په ځمكه كي د الله ج وزير، والي، ولسوال،
خان يا ملك دى ځكه دوى فكر كوي چې دا هم د يو انساني دولت په
خير پاچاهي ده.

موږ كه همدا خبري پر ممبر وكړو هغه گړى راباندي تاپې لگوي خو
كتابونه نه گوري چې هلته څه ليكل سوي دي، بس په پتو سترگو
قضاوت دى دوى يې كوي، دوى د مذهب تيكداران ځانونه معرفي
كوي، دوى بس پلانكي ليوني يا تش په نامه پير ته بس ژاړي دعا ترې

رنگ ملت 81

غواړي، پیسې پر شیندي، کور یې له خپلو بنځو سره کینوي، سر پر ماتوي او ترټولو ورته په لوړ احترام قایل وي.

موږ باید په دې ځانونه پوه کړو چې څه د الله ج صفت دی او څه یې دبنده گانو، د یوسف علیه سلام په وخت کي هغه پیغمبر وو خو باران یې نسوای او رولای دا صفت یوازي د الله ج دی بل چاته یې باید منصب نه کړو، چې کله تږي سو اوبه مو کړو دا الله ج دی، داچې وږي سو ډوډۍ را کړي دا هم الله ج دی، یو پیر او فقیر دا نه سي کولای، دهر غنم په نس کي وړه جوړول الله ج کوي دا له امریکایانو تر فقیرانو هیڅوک نه سي کولای.

مخلوق عاجزه دی، د عاجزي صفت به هیڅکله الله ج ته نه ثابتوی، خالق خلق کوونکی دی بنده گانو ته به همدا صفت نه وقفوی، دلته خو ډیرو د پیسو راټولولو لپاره همدا ترټولو بڼه لار پیدا کړې، د نفوذ ساحه یې هم پراخه کړي وي خو دوی سر نه خلاسوي چې الله ج بڼه حساب کوونکی دی.

له الله ج سره به هیڅکله شریک نه نیسئ.

ملا اكا موضوع پر همدې ځای بس كړه د گېلاسونو بزغ تر كوتې
راورسیدی، هلک پتنوس په لاس كې نیولی وو كوتې ته راننوتی، له
ملا اكا سره یې روغبر هم وكړ بیرته ووتی دستې یې د چایو ترموز او د
هگیو كړایې كوتې ته را دننه كړه تر كړایې مخكې د هگیو بنایسته
بوی د ټولو تر سرېمو ورسیدی خوند یې هم همدا وو، زما حاجي كاكاته
فكر نه وو د سترخوان مي هوار كړ گېلا سوته مي بوره واچوله چاې
مي پكښې توی كړي غمي كاكاهه مي د را پورته كیدو په بهانه سر و
ښوری هغه هم په ډیر تكلیف ځان سره راپورته كړ په خوراك مو پیل
وكړ ملا اكا هم خپل پښتني او انساني اصول پرځای كړل د هگیو د
پخولو یې هیڅ ضرورت نه لیده، ویل یې هسي به مو ساده چای
ترستوني تیري كړي وای، ما ورغبرگه كړه هغه نوكله پښتون دی چې د
مېلمه عزت په مړانه سره ونه كړي، د همدې لپاره یې گټو چې د خپل
سیال او دوست لپاره یې خاورې كړو، قبر ته هیڅوك پیسې نه وړي،
دواړو د مننې په دود سرونه و ښورول او په كړایې كې یې گولې
ښخي كړي، زه هم بختور وم منځلاری ملا او وطنپاله صوفي په لاس
راغلي ول څومره چې مي ددوی خبري اوریدې هیله او قوت یې
راكاوه، مور باید كار وكړو، د ستونزو له عامله خبریدم، حل لاري مي

و پلټلې، د خلکو دود او دوستور مي و پيژندی، د الله ج احكام مي واوريدل نن مي تر نورو ورځو زيات د الله ج ددين په اړه معلومات ترلاسه كړل همدا زما غرور وو، هلک ته مي ور بڼغ كړل چې مالگه راواخله هغه هم مالگه راوړه لږ مي پر و دو ږوله خبري را لنډوم حاجي كاكا خو هم له سهاره راهيسې بحث ته اوږه نه وه جوړه كړې اوس يې څه ناڅه غوښتل چې ووايې د ماشوم تر كېناستلو وروسته سمدستي يې پيل په وكړ:

زموږ ماشومان خو تر نهو بجو ویده وي، خيرن چټل کالي اغوندي، پيسو ته نيم زړه نه لري، که تا د نسوارو د بوتل لپاره چېب ته لاس کړ هم دی سره وښوري فکر کوي چې پيسې ورکوي، تعليم او تربيه نه لري، په کوټه کي تر مېلمنو د کوچني غالمغال زيات وي، د کورنۍ د مالک تر مېلمه پر اولاد ډير فکر وي، کله ناکله خو مېلمه ته ښه په کاكا او ماما سره ښکښل هم وکړي، دوی يې بده نه گڼې چې ماشومان يې هرڅه کوي دا په حقيقت کي بې نزاکتي ده که ديما خبره درواغ وي ايه ملاصیب ناست دی راته ودي وايې چې چپه گايرم.

د ماشوم تعليم او تربيه!

رنگ ملت 84

ملا اکا د غمي کا کا خبري تايد کړي، د منلو په دود يې سر وښوروی،
غمي کا کا ته يې د گولې وړ اخیستلو وويل ملا اکا هم گوله په کړايې
کي و خرخوله پر برېتو يې نرم غوري برينبيدو د چايو غورپ يې پسي
وکړ گوله يې ترستوني لاپوره نه وه تيره چې د په خبره يې پيل وکړ:

موږ بايد خپل اولادونه په اسلامي تربيه و روزو، څنگه چې ددوی د
نظافت، اخلاقو، گرځيدا، نظم، ډوډۍ خوړلو او مجلس ته د راتگ
اصول وړ وښيو ترڅنگ يې بايد په ټولنيزو او ديني برخه داسي و
روزو چې له ماشومتوبه مو ددوی اساس ښه ايښی وي، داسي که
تاسو چاته خيرات ورکوی د خپل ماشوم په لاس يې ورته ورکړئ ترڅو
ماشوم له ماشومتوبه په همدې فکر رالوی سي چې دنيا بايد قبر ته
راسره يو نه سو او پاته کيدونکي ده، سخي روزل کيږي، تربيت يې
بايد داسي وسي چې د ميلمه په جيب کي خپل رزق و نه لټوي، د
ميلمه په جيب کي دي نه گوري، بايد له ماشومتوبه يې داسي روزنه
وسي.

او که له ماشومتوبه مو داسي روزنه ونه کړه د خپلو ماشومانو سبا به
پرې تاسو د شرم او خجالت احساس کوئ، همدا ډول چې لوی سي سبا
همدا خپل اولاد په خپل شېرين پلار شرميږي چې ملگري يې مېلمانه

رنگ ملت 85

وي پلار ته وایې چې ته کوتېې ته مه راځه، په بنار او یا بازار کي خو
پر لار هم یوځای نه ورسره ځي پرې شرمیږي ځکه دده انډیوالان بیا
پېغور ورکوي، حال داچې بیا یې مسؤلین تاسو یاست ځکه تاسو چې
په ماشومتوب کي ددوې ښه روزنه ونه کړه نن به دی د خپلو هغو
ملگرو پر قدم ځي کومو چې په ماشومتوب کي دی ستاله لاري
اړولی دی.

ملا اکا هم لنډې خبري وکړي او خبري یې پري کړي، ماهم د مننې په
خاطر سر ورته وښوری او ددوی دواړو خبري مي معقولې او پرځای
وگڼلې ځکه همدا ستونزه زموږ د ټولنې او ملت ستونزه وه، ځيني یې په
لوی زړه مني او ځيني نور یې بیا هیڅ ستونزه نه گڼي او دا د وخت
تقاضا گڼي، ماهڅه کوله چې خپلې خبري اوږدې نه کړم ځکه دوی مي
د مجلس لپاره رابللې وو، د هگیو خوړل پای ته ورسیدو سترخوان
ټول سو گېلاسونه تبدیل سوه ترڅې چای پکښې واچول سوي د
گېلاس ترخولې نرم تاو را ولاړیدی ددوی مخونو ته مي گېلاسونه
ورسول غمي کا کا بیا د نسوارو بوتل ته یو ټک ورکړ او وروسته یې
نسوار ترې وکړ څنگ یې بالښت ته ولگوی.

د ځوانانو مسولیت!

ملا اکا تر تگ مخکي لنډ نصیحت مور دواړو ته وکړ او ویې ویل: مور او تاسو بڼه مجلس وکړ، خوشحاله سوم چې تاسو دعوت راکړ، زموږ د ټولني ځوانان ځانونه له ملایانو گوبڼه کوي، ډیر یې مجلس ته نه ورځي، دوی هم ملامت نه دي زموږ د ځینو ملایانو هم د نصیحت او سپکاوي ژبې یوه وي په عام محضر له یو چا کالي و باسي؛ خو دا هم د اوسنی زمانې د ځوانانو ملامتیا ده چې دوی ځانونه ډیر روشنفکران گڼي او محرابه فاصله لري.

زموږ مسولیت هم په ټولنه کي تر عامو خلکو زیات دی، همداسي به راڅخه په هغه دنیا کله چې راپورته کړل سو، پوښتنه به راڅخه وسي چې ته وارث د انبیاوو وي تا له خپل علم څخه ټولني ته کومه گټه و رسوله او تا د الله ج د دین لپاره په ټولنه کي کوم تبلیغ وکړ، خبره مي تر مسولیته کوله الله ج دي مور ته توفیق راکړي چې د خلکو د اصلاح په موخه نیکه لار تعقیب کړو، ددوی ترمنځ د یووالي او سولي لار ته تبلیغ وکړو.

تاسو ځوانان هم ترموږ کم نه یاست، تاسو د ټولني د ملا د تیر حیثیت لری، تاسو مو هم خپلو مسولیتونو ته متوجه اوسی، د یو او بل له پنبو خاورې مه کارې، همیشه په خپلو مجلسونو کې غیبتونه مه کوئ، قوم پرستی، نژاد پرستی او سمت پرستی مه کوئ ټول سره وروڼه یاست، د یو او بل په پرمختگ مه سوځئ، د یو او بل ملا ورتړئ، حمایت یې وکړئ او ترمزله یې ورسوئ، د بل په شتمني ځانونه مه خپه کوئ، تاسو ته به یې هم الله ج درکړي، په خپل منع کې یو او بل ومنئ، د یو او بل خدمت وکړئ، پېغور ورکول ودروئ، غلط القاب یو او بل ته مه منصوبوئ، د خپلې کورنۍ د حیثیت څادر هسک و ساتئ، پلار باید په تاسو فخر وکړي، له زغم څخه کار واخلي، بې صبري مه کوئ، د مشرانو عزت وکړئ، پر کشرانو شفقت وکړئ، که دا کار تاسو ونه کړئ نو له بل چا څخه یې هم د ترسره کولو طعمه مه کوئ.

بڼه اخلاق ولری، نور متاثيره کړئ، یو او بل درک کړئ ترک کوئ یې مه، د تعلیم لپاره زمینه مساعده کړئ، جهالت له منځه یوسی، یو او بل ته علم ورسوئ، جاهله ټولنه د ټولو په زیان ده، نن چې هره ستونزه را پېښه ده منشا یې جهالت او بې علمي ده، د ښوونکو مقام لوړ وساتئ، هغوی ته په ټولنه کې په لوړ احترام قایل سی، همیشه زده کوونکي

اوسئ تر خو نوي څه زده كړئ، علميت د مكتب، پوهنتون او ماستري په ترسره كولو سره نه پوره كيږي هميشه هڅه كوونكي اوسئ، همت ولرئ، ستونزو ته مه تسليميږئ، نزاكتونه زده كړئ، نور خلك له ځانه مه خپه كوي، زغم او حوصله ولرئ كه غواړئ چې ځوانان پاته سئ كفايت كوي چې همدا لار بنسټونې عملي كړئ، ژوند به هم درڅخه رازي اوسي او تاسو به هم ترې رازي ياست.

ملا اكا خبري بس كړي او د اجازې غوښتلو لپاره يې خبره وكړه ما او غمي كا كا هم بغير له څه ويلو د راتگ په خاطر ترې مننه وكړه او د رخصت په موخه ورسره ولاړ سوو.

ملا اكا ولاړی زه او حاجي غمی كا كا سره پاته سو اوس نو چای هم پر خلاسيډو وي او غمي كا كا هم د خپل زړه ټول بارونه كښته كړي وو، غم او گيلې يې اوس ختمې وي، زړه يې ډاډه وو چې خیر په دې وطن كي به يو وخت ضرور د علم، امن، سولي ورور ولي او استراحت لمر شغلې خپروي، بيا به زموږ هيواد نه وړانيزي، هيوادوال به د خو پيسو لپاره نورو ته جاسوسي نه كوي، نوی نسل به د ملي فكر، وطنپالنې، علميت او خود كفايې په فكر د هيواد په هره دښته كي خپلي نغمې زم زمه كوي، كوچيان به بيا د غرو لمنو ته و خيزي او رمې به و څروي،

رنگ ملت 89

که زمينه مساعده سوه د کوچياني قوم لپاره سيار معلمان او امکانات
پيداسوه دا به يوه بله بېړۍ هم له جهالته و ژغوري په همدې فکر کي
وو چې غمي کا کا و خندل ښه په زوره زوره يې و خندل په خدا کي
يې وويل يا الله ج مور ته د عمل کولو، صبر کولو، يو بل منلو او
تسلبميدلو توان او توفيق راکړي، نن مي زړه خالي سو او ستا هزار
بار شکر ادا کوم زما ربه!.

غمي کا کا هم راڅخه رخصت واخيست د موټر کرایه مي ورکړه، خدای
خبر چې پر کومه به تللی وي، خو زما ورسره ډير سات تير سو، پر ډيرو
مسایلو يې ښايسته خبري وکړې، د تجربې خاوند وو، د وطن مينې
ليونۍ کړی وو هر ځای چې وي، اباد، سرلوری او هوسا دي وي.

و من الله توفيق.

۱۴۰۱/۳/۲۳

نوټ:

درنو لوستنکو هيله ده چې د همدې کتاب په لوستلو مي ستاسو وخت نه وي ضايع کړی، همدا لومړی چاپي اثر دی الله ج فرمايې چې ما انسان ضعيفه پيدا کړی دی، نو هيله ده چې په خپل لوی والي سره مو ما ويخښی.

که کوم پېشنهاد لری نو د ایمیل له لاري يې راسره شریک کړی، که مو همدا کتاب خوښ سوی وي، نو هيله ده چې د خپل علمیت او وژندوستی له خاطره ورسره انځور واخلي او په ټولنيزو رسنيو کي يې نورو ته د لوستلو بلنه ورکړی.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**